

Protector

PENSIOENFONDS MEDEWERKERS EXXONMOBIL NEDERLAND

Jaarverslag 2013

Inhoud

A	Voorwoord	5
B	Kerncijfers	7
C	Karakteristieken van het pensioenfonds	9
D	Verslag van intern toezicht en Verantwoordingsorgaan	15
E	Bestuursverslag	17
	Governance	17
	Uitbesteding	19
	Kernthema's	20
	Ontwikkelingen in de sector	25
	Pensioenparagraaf	28
	Beleggingenparagraaf	29
	Financiële paragraaf	34
	Risicoparagraaf	37
	Verwacht en gepland voor 2014	38
Jaarrekening		
1	Balans per 31 december 2013	43
2	Staat van baten en lasten over 2013	45
3	Kasstroomoverzicht 2013	47
4	Toelichting behorende bij de jaarrekening	49
5	Toelichting op de balans per 31 december 2013	55
6	Toelichting op de staat van baten en lasten over 2013	69
Overige gegevens		
1	Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum	79
2	Financiering	79
3	Resultaatbestemming	79
4	Actuariële verklaring	79
5	Controle van de onafhankelijke accountant	80
Bijlagen		
1	Verloopstaat deelnemers	85

A Voorwoord

De pensioenwereld blijft in beweging met wijzigingen in wetgeving en ontwikkelingen op de financiële markten. Gelukkig kunnen we concluderen dat de financiële situatie van ons fonds gezond blijft. In dit jaarverslag blikken we terug op de vele gebeurtenissen in het afgelopen jaar.

Financiële situatie

Het fonds had op 31 december 2013 een dekkingsgraad van 125,0%, rekeninghoudend met de voorgenomen restitutie premie aan de Toegetreden Ondernemingen (TO) van € 177 miljoen. Dit is hoger dan de wettelijk vereiste dekkingsgraad die eind 2013 119,8% was.

Het per 31 december 2012 vastgestelde overschot van € 111 miljoen is eind mei 2013 teruggestort aan de TO.

Het Bestuur heeft kunnen besluiten tot een duurtetoeslag van 0,97% per 1 januari 2014 op de ingegane pensioenen en de aanspraken van de “slapers”, dankzij de toezegging van de TO om de daarvoor benodigde aanvullende premie te betalen. Op de premievrije aanspraken van deelnemers, die per 1 januari 2006 zijn geconverteerd naar de B-regeling en per 1 januari 2014 geconverteerd naar de C-regeling (het zogenaamde “surplus”) is een duurtetoeslag toegekend van 2,0% voor de OTS medewerkers en 1,5% voor de MPT medewerkers, gelijk aan de algemene salarisverhoging per 1 januari 2014.

Het belegd vermogen van “Protector” steeg in 2013 met € 37 miljoen tot € 2.144 miljoen. De totale return (opbrengst beleggingen inclusief waardemutaties ten opzichte van de gemiddelde marktwaarden) bedroeg in 2013 7,7% (in 2012 13,1%).

Herziening pensioenregeling

Gedurende het verslagjaar zijn een aantal wijzigingen in de reglementen doorgevoerd. Deze wijzigingen zijn voornamelijk ingegeven door gewijzigde fiscale wetgeving per 1 januari 2014 en vereenvoudiging van de regeling. Allereerst werd de hoogte van het partnerpensioen op 1 augustus 2013

gewijzigd door deze ook voor alle deelnemingsjaren van vóór 2006, vast te stellen op 1,4% van de pensioengrondslag. De TO stelden de hiermee gepaard gaande koopsom ter beschikking van het fonds.

Gedreven door wijzigingen in de wetgeving, besloten de TO, na overleg met de OR, voorts tot een aanpassing van de pensioenregeling met ingang van 1 januari 2014; daarbij is de pensioenrichtleeftijd van 65 naar 67 jaar verhoogd en is het opbouwpercentage naar 1,9% verlaagd. Daarbij werd besloten om de eindloonregeling in tact te houden; het gevolg hiervan was de vaststelling van een (nieuw) surplus (zogenaamde ‘kanteling’). Om de kanteling niet onnodig gecompliceerd te maken, en met het oog op de begrijpelijkheid en communiceerbaarheid, werd tevens een vereenvoudiging van het partnerpensioen doorgevoerd per 31 december 2013. Daarbij werd het partnerpensioen met uitgesteld risico omgezet in partnerpensioen met onmiddellijke dekking. De TO hebben ook de hiermee gepaard gaande koopsom aan het fonds ter beschikking gesteld. De wijzigingen in de pensioenregeling hebben geleid tot de vaststelling van een nieuw ‘Pensioenreglement C’.

Met ingang van 1 januari 2015 staan opnieuw wijzigingen in de pensioenregeling op til. In december 2013 bereikte het kabinet hierover een akkoord met een drietal oppositiepartijen. De opbouwpercentages gaan met ingang van 1 januari 2015 nog verder omlaag. Daarnaast is in het akkoord een bovengrens voor het tweede pijlerpensioen opgenomen van 100 duizend euro. De TO en de Ondernemingsraad zijn met elkaar in overleg op welke wijze de pensioenregeling van Exxon Mobil hierop aangepast zal gaan worden. De verwachting is dat er in de loop van 2014 meer duidelijkheid zal zijn, zodat het Bestuur de uitvoerbaarheid van de keuzes kan bevestigen en het reglement opnieuw aangepast en gecommuniceerd kan worden.

Voorts wordt al enige tijd een nieuw Financieel Toetsing Kader (FTK) verwacht met een aanscherping van de buffer vereisten. Het fonds volgt de ontwikkelingen op de voet.

Wijzigingen deelnemers bestand

In 2013 is de Films divisie door ExxonMobil aan Jindal verkocht. Voor Nederland betekende dit dat per 1 oktober 2013, de 163 medewerk(st)ers van de Films plant in Kerkrade gewezen deelnemers zijn geworden bij "Protector".

Governance

Per 7 augustus 2013 trad de Wet versterking bestuur Pensioenfondsen in werking. Het Bestuur diende een keuze te maken uit een vijftal bestuursmodellen en besloot, mede gezien de goede ervaringen met het Paritaire model, tot de voortzetting van dit model. Bovendien past dit model het beste bij de relatie tussen het fonds en de TO. Toch zijn er voor 1 juli 2014 nog de nodige wijzigingen door te voeren. Zo zal de Deelnemersraad ophouden te bestaan en zal alleen het Verantwoordingsorgaan doorgaan, met deels andere bevoegdheden dan het huidige Verantwoordingsorgaan. Het Bestuur heeft, na overleg met de Deelnemersraad, besloten om hiervoor geen extra verkiezingen te organiseren in 2014 maar de huidige gekozen leden van de Deelnemersraad integraal op te nemen in het Verantwoordingsorgaan. Een en ander leidt onder meer tot aanpassing van de statuten en andere reglementen van het fonds.

ALM-studie

Het Bestuur besloot in het verslagjaar tot het doen van een ALM-studie. In deze studie werd het beleidskader van het fonds opnieuw tegen het licht gehouden. Daarbij werd ondermeer getoetst in hoeverre het bestaande beleggingsbeleid nog steeds als optimaal kan worden beschouwd, meerdere scenario's in ogenschouw nemende. Het Bestuur kreeg naar aanleiding van de studie een bevestiging van de inhoud van het huidige beleidskader: er bleek geen aanleiding om het huidige kader aan te passen.

Communicatie

Communicatie blijft de aandacht houden van het Bestuur. In het verslagjaar is de nodige aandacht besteed aan verdere verbetering van de communicatie met de deelnemers. Er is daartoe ondermeer een vervolg enquête en een klankbordmeeting gehouden. Vervolgacties waren ondermeer het

organiseren van een pensioensprekkuur op locatie Rotterdam, het voortzetten van publicatie van pensioenbulletins en infosessies over de nieuwe pensioenregeling. Daarnaast werd "Op Koers" geïntroduceerd, een online tool voor de medewerker die inzicht geeft wat de status van de pensioenopbouw is in vergelijking met de benodigde pensioenopbouw gebaseerd op de inschatting van uitgaven na pensionering. Nu de pensioenrichtleeftijd is aangepast naar 67 jaar per 1 januari 2014 zal het fonds de deelnemers in 2014 informeren over de omzetting van de pensioenaanspraken per deze datum. Voorts zal de pensioenplanner opnieuw aangepast worden. De vele veranderingen vanuit de overheid worden in de pers volop onder de aandacht gebracht en het Bestuur zet zich ervoor in om alle belanghebbenden van "Protector" tijdig en zo duidelijk mogelijk te informeren over de gevolgen van de veranderingen. Hiertoe worden er bulletins uitgebracht en wordt de "Protector" website ingezet.

Gedurende het verslagjaar speelden er nog diverse andere ontwikkelingen. Meer informatie daarover vindt u in dit jaarverslag.

Tot slot wil ik namens het Bestuur iedereen bedanken die zich in 2013 weer heeft ingezet voor het pensioenfonds.

A.J. van der Linden, voorzitter
17 april 2014

B Kerncijfers

Deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden

	2013		2012		2011		2010		2009	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Deelnemers	1.437	29,1	1.608	32,6	1.641	33,2	1.621	32,8	1.661	32,5
Gewezen deelnemers	1.177	23,8	1.046	21,3	1.091	22,0	1.136	22,9	1.263	24,8
Pensioengerechtigden	2.329	47,1	2.273	46,1	2.214	44,8	2.192	44,3	2.180	42,7
	4.943	100,0	4.927	100,0	4.946	100,0	4.949	100,0	5.104	100,0

Aan het einde van het verslagjaar waren er 5 deelnemers die onder de A regeling vallen.

Premiebijdragen, saldo waardeoverdrachten, pensioenuitkeringen en pensioenuitvoerings- en administratiekosten

(Bedragen x € 1.000)	2013	2012	2011	2010	2009
Bijdragen werkgevers	-137.259	-32.099	304.685	3.832	-217.980
Bijdragen werknemers	1.491	1.397	1.299	1.227	1.230
	-135.768	-30.702	305.984	5.059	-216.750
Saldo waardeoverdrachten risico pensioenfonds	494	-382	212	-399	-200
Pensioenuitkeringen	51.954	49.582	48.515	48.408	47.244
Uitvoeringskosten	1.827	1.656	1.617	1.397	1.564

Technische voorzieningen, stichtingskapitaal en reserves en vermogen Dekkingsgraad in %

(Bedragen x € 1.000)	31-12-2013	31-12-2012	31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
Technische voorzieningen	1.571.062	1.594.772	1.420.345	1.226.144	1.120.041
Stichtingskapitaal en reserves	392.765	398.693	413.134	358.542	333.181
Beleggingen - voor risico pensioenfonds	2.117.735	2.074.499	1.822.403	1.677.521	1.841.182
Liquide middelen	1.028	800	601	566	1.246
Saldo overige activa en passiva	-154.936	-81.834	10.475	-93.401	-389.206
Totaal vermogen	1.963.827	1.993.465	1.833.479	1.584.686	1.453.222
Aanwezige dekkingsgraad	125,0	125,0	129,1	129,2	129,7
Vereiste dekkingsgraad FTK	119,8	120,9	123,6	129,2	129,7

Verdeling beleggingsportefeuille voor risico pensioenfond

	31-12-2013		31-12-2012		31-12-2011		31-12-2010		31-12-2009	
	x € 1.000	%	x € 1.000	%	x € 1.000	%	x € 1.000	%	x € 1.000	%
Vastgoed beleggingen	50.480	2,4	57.569	2,8	59.631	3,3	83.431	5,0	90.279	4,9
Aandelen	1.019.560	48,1	991.152	47,7	850.397	46,6	943.089	56,2	1.040.665	56,5
Vastrentende waarden	1.047.694	49,5	1.025.778	49,5	912.375	50,1	651.001	38,8	710.228	38,6
Overige beleggingen	-	-	-	-	-	-	-	-	10	-
	2.117.734	100,0	2.074.499	100,0	1.822.403	100,0	1.677.521	100,0	1.841.182	100,0

Beleggingsopbrengsten en kosten vermogensbeheer risico pensioenfond

<i>(Bedragen x € 1.000)</i>	2013	2012	2011	2010	2009
Directe opbrengsten	3.341	3.563	7.258	6.129	5.938
Indirecte opbrengsten	157.807	240.433	-13.135	172.021	353.912
Kosten vermogensbeheer	-1.704	-1.658	-1.368	-1.515	-1.913
	159.444	242.338	-7.245	176.635	357.937

Beleggingsrendement voor risico pensioenfond

<i>(In procenten)</i>	2013	2012	2011	2010	2009
Totaal rendement	7,7	13,1	-1,2	10,8	25,5
Benchmark rendement	8,5	13,3	-3,3	10,2	18,8

Toeslagen

<i>(In procenten)</i>	2014	2013	2012	2011	2010
Op uitgekeerde pensioenen en pensioenaanspraken gewezen deelnemers	0,97	1,92	1,75	1,30	0,92
Op het premievrije pensioen OTS	2,00	2,00	2,00	1,75	0,00
Op het premievrije pensioen MPT	1,50	1,50	2,00	1,75	0,00
Op de premievrijgestelde opbouw arbeidsongeschikten	1,08	2,00	1,94	1,44	1,02

C Karakteristieken van het pensioenfonds

Profiel

De eerste voorloper van Stichting Pensioenfonds "Protector" (hierna te noemen "het fonds"), statutair gevestigd te Breda, is opgericht op 1 januari 1910. De laatste statutenwijziging was op 5 september 2013. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41151199. Het fonds is een ondernemingspensioenfonds en is aangesloten bij de Pensioenfederatie. Het fonds stelt zich ten doel: het toekennen van aanspraken op, c.q. het uitkeren van pensioenen aan deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden en hun partners, respectievelijk gewezen partners en hun kinderen, overeenkomstig het bepaalde in Statuten en Reglementen voor de volgende ondernemingen:

- Esso Nederland B.V., statutair gevestigd te Breda;
- ExxonMobil Chemical Holland B.V., statutair gevestigd te Rotterdam;
- ExxonMobil Financial Services B.V., statutair gevestigd te Breda (hierna te noemen de Toegetreden Ondernemingen "TO").

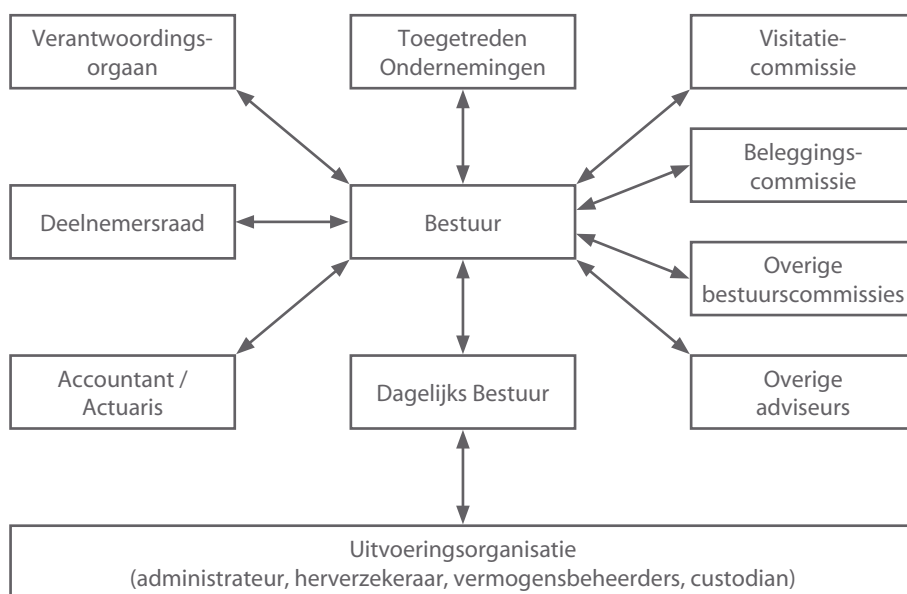
Organisatie van het pensioenfonds

Verdeling van taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden

In het vervolg van dit hoofdstuk beschrijven wij de huidige organisatie van het fonds aan de hand van het onderstaande schema.

Bestuur

Het Bestuur is verantwoordelijk voor het beheer van het fonds en het uitvoeren van de door de werkgever toegezegde pensioenregelingen, waaronder het doen van pensioenuitkeringen aan gepensioneerden en rechthebbende nabestaanden. Onderdeel van deze verantwoordelijkheid is het inrichten en uitvoeren van interne controlemaatregelen gericht op de juiste en volledige registratie van de gegevens van het fonds.

Dagelijks Bestuur

Het Bestuur heeft een Dagelijks Bestuur (DB) aangewezen dat verantwoordelijk is voor:

- Uitvoeren van bestuursbesluiten binnen het raamwerk van de genomen besluiten en zover niet door de administrateur of actuaris uitgevoerd;
- Beoordelen van brieven opgesteld door actuaris of administrateur, zover niet behorend tot de reguliere correspondentie van de administrateur. Eventueel ondertekenen van deze brieven;
- Voorbereiden van agenda en stukken voor bestuursbesluiten, uitwerken stukken voor nadere besluitvorming in het Bestuur voor zover niet uitgevoerd door administrateur, actuaris, Beleggingscommissie of anderen;
- Besluiten in dringende zaken die geen uitstel dulden tot de volgende bestuursvergadering;
- Beslissingen over uitvoeringsvragen in zake individuele gevallen;
- Directe uitvoering van vragen / enquêtes / zaken die geen wezenlijke wijziging van het beleid van het pensioenfondsbestuur inhouden;
- Coördinatie van contacten met administrateur, actuarissen, DNB, AFM, (onafhankelijke) accountant, Pensioenfederatie, Toegetroeden Ondernemingen, Deelnemersraad, Verantwoordingsorgaan, Belastingdienst en andere relevante partijen.

De samenstelling van het Dagelijks Bestuur bestaat uit twee gekozen en twee door de TO voorgedragen bestuursleden, waaronder de voorzitter en de vice-voorzitter van het Bestuur. Het Dagelijks Bestuur rapporteert iedere bestuursvergadering aan het voltallige Bestuur over verrichte activiteiten en eventuele uitvoeringsbesluiten die sinds de vorige bestuursvergadering zijn genomen.

Beleggingscommissie

Er is een Beleggingscommissie die het Bestuur adviseert ten aanzien van de beleggingen. De Beleggingscommissie ontwikkelt voorstellen voor gewenste beleggingsstructuur voor het fonds en de selectie van de vermogensbeheerders.

Secretaris van de Beleggingscommissie

De Secretaris van de Beleggingscommissie draagt zorg voor implementatie en bewaking van het beleggingsbeleid, binnen het door het Bestuur aangegeven kader.

De Secretaris van de Beleggingscommissie is jegens het Bestuur verantwoordelijk voor:

- De toetsing van de beleggingen tegen de strategische benchmark, gegeven de beleggingsdoelstellingen van het fonds;
- Het voorstellen en controleren van beleggingsmandaten en benchmarks voor te onderscheiden portefeuilles en/of beleggingsfondsen;
- De beoordeling van de wijze waarop de vermogensbeheerders het beleggingsbeleid uitvoeren, in het bijzonder ten aanzien van allocatie en selectie, in het licht van de marktontwikkelingen en de beleggingsbenadering van de betrokken vermogensbeheerders;
- Een adequate rapportage aan de Beleggingscommissie zelf en aan het Bestuur over de ontwikkeling van de dekkingsgraad.

Deelnemersraad

De Deelnemersraad adviseert het Bestuur desgevraagd of uit eigen beweging over aangelegenheden die het fonds betreffen. De Deelnemersraad bestaat uit evenredige vertegenwoordigingen van deelnemers en pensioengerechtigden.

Verantwoordingsorgaan

Het Bestuur legt verantwoording af aan het Verantwoordingsorgaan over beleid, uitvoering beleid en naleving van Principes voor Goed Pensioenfondsbestuur. Het Verantwoordingsorgaan heeft tot taak een oordeel te geven over het handelen van het Bestuur aan de hand van het jaarverslag, de jaarrekening en andere informatie, waaronder de bevindingen van de Visitatiecommissie, over het door het Bestuur uitgevoerde beleid, alsmede over beleidskeuzes voor de toekomst. Dit oordeel wordt bekend gemaakt en in het jaarverslag opgenomen.

Visitatiecommissie

Voor het Intern Toezicht is gekozen voor de vorm van een Visitatiecommissie (VC). De VC beoordeelt eens in de twee jaar de beleids- en bestuursprocedures en -processen, de checks and balances, de wijze waarop de uitvoering van de regeling wordt bestuurd en aangestuurd en de wijze waarop wordt omgegaan met de risico's op de langere termijn voor (de dekkinggraad van) het pensioenfonds. In 2013 heeft intern toezicht plaatsgevonden.

Externe deskundigen

Naast deze interne organen kent het fonds ook externe deskundigen.

- De certificerend actuaris rapporteert jaarlijks over de financiële positie van het fonds en geeft een actuariële verklaring af;
- De adviserend actuaris adviseert het Bestuur gevraagd en ongevraagd over relevante onderwerpen zoals de in de reglementen gebruikte berekenings- en omrekeningsfactoren en voert ook alle actuariële berekeningen uit;
- De externe onafhankelijke accountant controleert de jaarrekening en de verslagstaten ten behoeve van de toezichthouder. Hij rapporteert aan het Bestuur in de vorm van een controleverklaring bij de jaarrekening en een accountantsverslag. Hierin wordt melding gemaakt van zijn eventuele opmerkingen en aanbevelingen omtrent de administratieve organisatie en interne controle van het fonds.

Samenstelling van het Bestuur

Het Bestuur van de Stichting bestaat uit acht leden. Vier zijn er door de TO benoemd, twee zijn gekozen uit en door de deelnemers en twee zijn gekozen uit en door de kring van pensioengerechtigden. Gedurende het verslagjaar was de samenstelling van het Bestuur zoals weergegeven in onderstaand overzicht.

Alle benoemde bestuursleden zijn benoemd voor onbepaalde tijd. Alle gekozen bestuursleden zijn benoemd voor een zittingsperiode van vier jaar, eindigend op 1 juni 2016.

Samenstelling van het Bestuur

<i>Naam</i>	<i>Gekozen / benoemd door</i>	<i>Rol</i>
A.J. van der Linden	Toegetreden Ondernemingen	Voorzitter, Dagelijks Bestuur
P. Huisman	Toegetreden Ondernemingen	
J.J.M. Muffels	Toegetreden Ondernemingen	
G.M.W. Shultz- Sibbel	Toegetreden Ondernemingen	Dagelijks Bestuur
P.J.C. Mertens	Deelnemers	Dagelijks Bestuur
M.J. den Hertog	Deelnemers	
P. Weijel	Pensioengerechtigden	
M. Meulblok	Pensioengerechtigden	Vice-voorzitter, Dagelijks Bestuur

Samenstelling van de Deelnemersraad

Gedurende het verslagjaar was de samenstelling van de Deelnemersraad als volgt:

<i>Naam</i>	<i>Namens</i>	<i>Rol</i>
A.J.M. Ahsmann	Deelnemers	
D.J. van der Have	Deelnemers	Secretaris
J. Verheij	Deelnemers	Voorzitter
H.A. Tampoebolon	Pensioengerechtigden	
E.J. Overmaat	Pensioengerechtigden	
C.J.T. van Dinther	Pensioengerechtigden	

De Deelnemersraad bestaat uit zes leden. Drie zijn er gekozen door en uit de deelnemers en drie zijn er gekozen uit en door de kring van pensioengerechtigden. De leden zijn gekozen voor een periode van 4 jaar, eindigend op 1 juni 2016.

Samenstelling van het Verantwoordingsorgaan

Gedurende het verslagjaar was de samenstelling van het Verantwoordingsorgaan als volgt:

<i>Naam</i>	<i>Gekozen / benoemd door</i>	<i>Rol</i>
J.M. Van Roost	Toegetreden Ondernemingen	
N.C.M. Nowé	Toegetreden Ondernemingen	
J. Verheij	Deelnemers	Voorzitter
D.J. van der Have	Deelnemers	Secretaris
E.J. Overmaat	Pensioengerechtigden	
C.J.T. van Dinther	Pensioengerechtigden	

Het Verantwoordingsorgaan bestaat uit zes leden die worden benoemd door het Bestuur. Een derde van de leden wordt voor benoeming voorgedragen door en uit de kring van de TO. Twee derde van de leden wordt voor benoeming gekozen door en uit de Deelnemersraad, waarbij de helft van de door de Deelnemersraad voorgedragen leden bestaat uit vertegenwoordigers van de deelnemers en de andere helft uit vertegenwoordigers van de pensioengerechtigden. De uit de Deelnemersraad afkomstige leden zijn benoemd voor een periode van 4 jaar, eindigend op 1 juni 2016.

Samenstelling van de Visitatiecommissie

Gedurende het verslagjaar was de samenstelling van de Visitatiecommissie als volgt:

<i>Naam</i>	<i>Organisatie</i>
W. de Bruijn	VCHolland
G.W. Euverman	VCHolland
J. Ruben	VCHolland

Een visitatie vindt eens in de twee jaar bij het fonds plaats.

Samenstelling van de Beleggingscommissie

Gedurende het verslagjaar was de samenstelling van de Beleggingscommissie als volgt:

<i>Naam</i>	<i>Rol</i>
A.J. van der Linden	
M. Kennett	
M.M.H.W. Speklé	
S. Cools	
P. Weijel (vanaf 5 september 2013)	
M.E. Spijksma	Voorzitter

De commissie wordt ondersteund door:

E.P.A. van Alphen	Secretaris
-------------------	------------

De Beleggingscommissie bestaat uit ten minste 3 leden en worden benoemd door het Bestuur. De benoeming is voor onbepaalde tijd. De commissie wordt ondersteund door een Secretaris, voorgedragen door de TO en benoemd door het Bestuur. De heer Weijel is met ingang van 5 september als lid toegevoegd aan de Beleggingscommissie, nadat een wijziging van de statuten, die hiervoor benodigd was, was geëffectueerd.

Actuaris

Gedurende het verslagjaar waren de actuarissen van het fonds:

<i>Naam</i>	<i>Rol</i>
Mercer (Nederland) B.V.	adviserend
Mercer (Nederland) B.V.	certificerend

Accountant

Gedurende het verslagjaar was de onafhankelijke accountant van het fonds:

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Compliance officer

Gedurende het verslagjaar was de compliance officer van het fonds:

F.C. Mathijssen	ExxonMobil Petroleum & Chemicals BVBA
-----------------	--

Vermogenbeheerders

Gedurende het verslagjaar waren de vermogensbeheerders van het fonds:

<i>Naam</i>	<i>Mandaat</i>
BlackRock	Aandelen World ex USA
Northern Trust	Aandelen USA
BlackRock	Euro Obligaties
Horsley Bridge	Venture Capitals
LaSalle	Onroerend goed

Custodian

Gedurende het verslagjaar was de custodian van het fonds:

Northern Trust

Administrateur

Syntrus Achmea Pensioenbeheer N.V.

D Verslag van intern toezicht en Verantwoordingsorgaan

Intern toezicht

Iedere twee jaar vindt intern toezicht plaats. In het najaar van 2013 heeft intern toezicht door VC Holland plaatsgevonden. In het navolgende zijn bevindingen van de Visitatiecommissie weergegeven inclusief de reactie van het Bestuur daarop. De bevindingen van de Visitatiecommissie zijn op 5 november 2013 met het Bestuur besproken.

Meer aandacht voor het vastleggen van de argumentatie bij de besluitvorming in het Bestuur. Dit in het kader van een beoordeling van een evenwichtige belangenafweging.

Het Bestuur onderschrijft het belang van een goede vastlegging van de overwegingen welke tot bepaalde besluitvorming hebben geleid. Het helder vastleggen van de achtergrond van besluitvorming zorgt er enerzijds voor dat het Bestuur een goede belangenafweging blijft doen, anderzijds dat een verantwoording later goed mogelijk is. Het Bestuur heeft in het najaar van 2013 invulling gegeven aan de opvolging van deze aanbeveling.

Bij opleidingsplan invulling vereiste deskundigheid op niveau 2 betrekken

Het Bestuur kan zich vinden in deze aanbeveling. Het Bestuur is de overtuiging toegedaan dat op de diverse gebieden een deskundigheidsniveau 2 aanwezig is bij de bestuursleden, daarbij gesterkt door de resultaten uit de SPO- Kennisreflector. Het Bestuur beraadt zich nog op de invulling van deskundigheid van het nieuwe Verantwoordingsorgaan dat vanaf 1 juli 2014 in functie zal zijn. In de loop van 2014 zal naar verwachting een nieuw deskundigheids- en opleidingsplan worden vastgesteld.

Specifiek op het gebied van beleggingen meer transparantie in de vastlegging van de besluiten door het Bestuur

Het VO is met het Bestuur van mening dat het beter afstemmen van de duratie van de vastrentende waarden en de verplichtingen een positief effect heeft. Het risico voor de TO en deelnemers is hierdoor verminderd. Mede door het gevoerde beleggingsbeleid heeft het fonds het jaar afgesloten met een positief beleggingsresultaat.

Aanvullende toetsing bij vaststelling van de parameters voor de ALM-studie

Het Bestuur onderkent dat de selectie van parameters voor de ALM-studie van groot belang is voor de (uitkomsten en conclusies van) de ALM-studie. Het Bestuur is van oordeel dat de selectie van de parameters ten behoeve van de ALM-studie in 2013 op een zorgvuldige wijze is gebeurd; hier is uitgebreid met het Bestuur en de Deelnemersraad over gesproken. Daarbij is tevens gebruik gemaakt van de input van de secretaris van de Beleggingscommissie en ook van de expertise vanuit ExxonMobil. Het Bestuur is van mening dat hiermee afdoende reflectie heeft plaatsgehad bij het vaststellen van de parameters.

Nagaan van de gevolgen van het nieuwe FTK

Het Bestuur besluit hier nog geen concrete aanvullende actie op te ondernemen omdat er nog onvoldoende vastigheid en klaarheid bestaat betreffende het FTK. Uiteraard worden de ontwikkelingen ter zake door het Bestuur op de voet gevolgd.

Vergelijking transactiekosten met die van andere vergelijkbare pensioenfondsen

Het Bestuur heeft besloten nader onderzoek te doen in hoeverre de transactiekosten afwijken van die van andere vergelijkbare pensioenfondsen. Na dit onderzoek zal het Bestuur de bevindingen beoordelen en conclusies trekken.

Beleggen van de niet-financiële risico's bij de bestuursleden en jaarlijkse monitoring en gebruik maken van een risicodashboard

"Protector" heeft een uitgebreid risico en controlsframework in gebruik. In dat framework zijn ondermeer kritische processen onderkend voor het pensioenfonds en daarbij de van toepassing zijnde risico's beschreven. Eveneens zijn daarbij de bij het fonds gebruikte beheersmaatregelen weergegeven. Dit framework komt met regelmaat op de bestuursagenda terug. Via dit controlsframework wordt ook stil gestaan bij onderkende niet financiële risico's. Het beoordelen van risico's is de verantwoordelijkheid van het Bestuur als geheel en wordt niet bij afzonderlijke leden

neergelegd. Wel wordt het Bestuur ondersteund door de Controls en Auditcommissie. Van een financieel risico-dashboard wordt door het fonds niet echt gebruik gemaakt; dat vloeit voort uit de relatie die "Protector" heeft met de toegetreden ondernemingen. Bij grote wijzigingstrajecten maakt het fonds gebruik van een change management-procedure.

Betrekken risico's bij communicatie deelnemers

Het sponsorrisico is het belangrijkste risico van het fonds. De cultuur en ervaring leert dat de Toegetreden Ondernemingen (TO) haar verplichtingen -bijvoorbeeld tot bijstorting ingevolge de uitvoeringsovereenkomst- continueert. Er is ook een periodiek overleg tussen de TO en het pensioenfonds zodat beide partijen goed op de hoogte zijn van elkaars meningen en plannen, waardoor verwachtingen worden beheerst en vroegtijdig inzicht bestaat in eventuele wijzigingen. Het Bestuur laat zich periodiek informeren over de financiële kracht van de TO; dat is in september van het verslagjaar laatstelijk gebeurd. Die analyse wees uit dat de TO zeer kredietwaardig zijn. Hiermee houdt het fonds zoveel mogelijk vinger aan de pols. Expliciet de deelnemers wijzen op een sponsorrisico door middel van de "Protector" bulletins vindt het Bestuur hiermee niet opportuun.

Betrekken door het Bestuur genomen besluiten in de communicatie

Het Bestuur betreft de deelnemers op een aantal wijzen bij voor haar deelnemers relevante bestuursbesluiten. Zo is er regelmatig nieuws via de website van "Protector", worden er waar nodig informatiebijeenkomsten gehouden en vindt er communicatie plaats via Pensioenbulletin. Het Bestuur wordt bij de communicatie ondersteund door de Communicatiecommissie.

Verslag van het Verantwoordingsorgaan

VO oordeel en conclusie met betrekking tot het in 2013 gevoerde beleid

Het VO heeft als volgt geoordeeld over het in 2013 gevoerde beleid. De volledige tekst van het VO oordeel inclusief de overwegingen is vermeld op de "Protector" website.

Beleggingsbeleid (= beleggingsstrategie en managen van fondsmanagers)

Het in 2011 ingezette beleid om de duratie van de vastrentende waarden en de verplichtingen op elkaar af te stemmen heeft ook in 2013 stabiliserend gewerkt op de dekkingsgraad. Het VO onderschrijft het gevoerde beleid door het Bestuur.

Pensioenbeleid (= het uitvoeringsbeleid van het Bestuur)

Het VO deelt de mening van het Bestuur inzake de degelijke wijze waarop Syntrus Achmea de administratie voert van het fonds.

Premiebeleid (= methodiek voor de vaststelling van de premie)

Het premiebeleid is conform de afspraken tussen TO en OR uitgevoerd. In 2014 zullen deze partijen tot overeenstemming moeten komen om ook de wettelijke aanpassingen per 1 januari 2015 conform te implementeren. Het instellen van een Paritaire Commissie die de uitwerking voorbereid is een goede stap om tot implementatie te komen.

Toeslagenbeleid (= indexatie)

Het toeslagenbeleid is conform de reglementen uitgevoerd.

Pension Fund Governance (= invulling van de PFG principes)

Naast het op tijd implementeren van de wettelijke wijzigingen zijn deelnemers regelmatig geïnformeerd over de wijzigingen in de reglementen en wijzigingen m.b.t. de wet Versterking Bestuur.

E Bestuursverslag

Governance

Bestuur

Bestuursvergaderingen

Het Bestuur van het fonds heeft het afgelopen jaar 8 maal vergaderd. Belangrijke onderwerpen waren:

- De financiële ontwikkelingen en de financiële positie van het fonds;
- Het vaststellen van het nieuwe C-reglement;
- De implementatie en voortgang van de LDI-strategie;
- Het verlenen van duurtetoelagen;
- De uitvoering van een audit bij de uitvoeringsorganisatie;
- Het vaststellen van nieuwe grondslagen en factoren;
- De implementatie van de organisatiestructuur, de deskundigheid van het Bestuur en de nieuwe governance-regels;
- De uitvoering van de visitatie en zelfevaluatie;
- Het uitvoeren van een nieuwe ALM-studie;
- Het vaststellen van een communicatieplan;
- De aanpassing van fondsdocumenten.

Deskundigheidsbevordering

Nadat het Bestuur in 2012 enige wisselingen had ondergaan besloot het Bestuur in het verslagjaar om het deskundigheidsniveau van de leden te toetsen. Hierbij werd gebruik gemaakt van de zogenaamde Kennisreflector van SPO. Doel hiervan was te meten in hoeverre het Bestuur en de leden van het pensioenbureau voldoende deskundigheid hebben op de door DNB onderscheiden deskundigheidsgebieden. Hieruit is naar voren gekomen dat het Bestuur en de leden van het pensioenbureau op de onderscheiden gebieden beschikken over een deskundigheidsniveau 2; daarmee beschikt het Bestuur naast voldoende kennis en inzicht ook over voldoende oordeelsvorming. Het bestaande document deskundigheidsbevordering is in het verslagjaar geactualiseerd. In de loop van 2014 zal het deskundigheids- en opleidingsplan naar verwachting een volgende actualisering ondergaan.

De leden van het Bestuur en het pensioenbureau volgen bijeenkomsten, seminars en opleidingen om het gewenste

deskundigheidsniveau te behouden. Zo zijn in het verslagjaar diverse bijeenkomsten van DNB, Syntrus Achmea en de Pensioenfederatie bezocht. Daarnaast hebben leden van het Bestuur en het pensioenbureau een opleiding bij SPO met succes afgerond.

Integere bedrijfsvoering

Artikel 143 van de Pensioenwet legt vast dat er een integere bedrijfsvoering moet zijn. De wijze waarop het Bestuur een integere bedrijfsvoering realiseert is vastgelegd in de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota van het fonds.

Naleving wet- en regelgeving

Overeenkomstig artikel 96 van de Pensioenwet wordt vermeld dat:

- Het pensioenfonds in het boekjaar 2013 geen dwangsommen en boetes zijn opgelegd;
- Het pensioenfonds in het boekjaar 2013 geen aanwijzing als bedoeld in artikel 171 van de Pensioenwet is gegeven;
- In het boekjaar 2013 geen bewindvoerder als bedoeld in artikel 173 van de Pensioenwet is aangesteld.

Er zijn het Bestuur geen overtredingen van wet- en regelgeving bekend.

Zelfevaluatie

Het Bestuur heeft een procedure vastgesteld voor een periodieke zelfevaluatie. Het gaat om het functioneren van het Bestuur als geheel en van de individuele bestuursleden afzonderlijk. Doel van de zelfevaluatie is de kwaliteit van het Bestuur in stand te houden en/of te verbeteren. Het Bestuur heeft besloten dat de zelfevaluatie eenmaal per jaar plaatsvindt. In het verslagjaar vond de zelfevaluatie op 16 juli 2013 plaats. Het Bestuur beoordeelt het eigen functioneren positief zeker met de komst van de nieuwe bestuursleden in het afgelopen jaar. De evaluatie heeft een aantal actiepunten opgeleverd voor verdere verbetering die in de komende periode opgepakt worden. De actiepunten richten zich voornamelijk op het opzetten van een raamwerk voor risicobeheer waarin alle risicomaatregelen samengebracht worden en verdere uitwerking van de deskundigheidsbevordering van het Bestuur.

Gedragcode

Jaarlijks wordt door de leden van het Bestuur de gedragscode getekend. Dit is ook dit verslagjaar gebeurd.

Vertegenwoordiging in de Klantenraad

In 2013 is de Klantenraad van Syntrus Achmea, de uitvoeringsorganisatie van het pensioenfonds, twee keer bijeen gekomen. Het fonds heeft twee zetels in de Klantenraad. De leden van de Klantenraad kiezen uit hun midden een Raad van Advies, die ook in 2013 gevraagd en ongevraagd de directie van Syntrus Achmea heeft geadviseerd. Het belangrijkste doel van de raad is om gezamenlijk na te denken over belangrijke thema's in de pensioenwereld. Daarnaast is de Klantenraad een platform om veranderingen in de dienstverlening van Syntrus Achmea te toetsen.

Dagelijks Bestuur

Het Dagelijks Bestuur heeft het afgelopen jaar 7 maal vergaderd. Belangrijke onderwerpen waren het opstellen van de agenda voor de bestuursvergaderingen, inhoudelijke voorbereiding van de agendapunten, opvolging van de actiepuntenlijsten en overleg met derden. Het DB legde daarover in elke bestuursvergadering verantwoording af aan het gehele Bestuur.

Deelnemersraad

De Deelnemersraad (DR) heeft het afgelopen jaar 7 maal vergaderd, waarvan 5 maal intern en 2 maal met het Bestuur. De DR adviseert het Bestuur desgevraagd of uit eigen beweging over aangelegenheden die het fonds betreffen. In het boekjaar adviseerde de DR over de duurtetoeslag, het jaarwerk, de keuze voor het paritaire bestuursmodel, de wijzigingen in de ABTN, pensioenreglementen, uitvoeringsovereenkomst en statuten. Verder werd de DR betrokken bij de bespreking van de resultaten en conclusies van de ALM-studie.

Jaarlijks wordt door de leden van de DR de gedragscode getekend. Dit is ook dit verslagjaar gebeurd.

Beleggingscommissie

De Beleggingscommissie (BC) heeft het afgelopen jaar 4 maal vergaderd. De secretaris doet in elke bestuursvergadering verslag van de financiële positie van het fonds en de zaken die in de BC aan de orde komen. De BC adviseert het Bestuur desgevraagd of uit eigen beweging over beleggingsaangelegenheden. De BC heeft zich onder andere bezig gehouden met het uitvoering geven aan het 2013-beleggingsbeleid, de implementatie van de LDI-strategie (van 50% naar 100% van de vastrentende waardenportefeuille), het monitoren van de activiteiten op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen, het beoordelen van Security Lending-activiteiten van het fonds, het doen van voorstel tot vermindering van de beleggingskosten en het opvolgen van de gebeurtenissen op het vlak van vermogensbeheer. Daarnaast werd een voorstel aan het Bestuur gedaan voor het Beleggingsplan 2014.

Jaarlijks wordt door de leden van de BC de gedragscode getekend. Dit is ook dit verslagjaar gebeurd.

Verantwoordingsorgaan

Sinds 2008 is het Verantwoordingsorgaan (VO) actief. Er wordt zoveel mogelijk samengewerkt met de Deelnemersraad teneinde overlapping van activiteiten te voorkomen. De verantwoording die het Bestuur aflegt is onderdeel van de jaarverslagcyclus. Ook het formele overleg tussen Bestuur en VO kadert daarin. Het afgelopen jaar heeft het VO één maal met het Bestuur vergaderd. In dit jaarverslag wordt separaat verslag gedaan van de bevindingen van het VO ten aanzien van het gevoerde beleid.

Het Bestuur heeft met genoeg kennis genomen van de beoordeling van het Verantwoordingsorgaan van het in 2013 gevoerde beleid en zal rekening houden met de gemaakte aanbevelingen.

Intern toezicht

Het intern toezicht bij het fonds wordt gevormd door een Visitatiecommissie (VC). Iedere twee jaar vindt intern toezicht plaats. De laatste visitatie is in het najaar van 2013 uitgevoerd.

Een samenvatting van de definitieve rapportage met bevindingen door de VC is opgenomen in dit jaarverslag.

Extern Toezicht

Sinds 2012 heeft DNB haar toezichtmethodiek gewijzigd en zijn alle pensioenfondsen in risico categorieën ingedeeld. "Protector" is ingedeeld in klasse 2 met toezichtregime 'neutraal'. Gevolg van deze wijziging is dat er geen periodiek overleg met DNB is, enkel op exceptiebasis.

In 2013 heeft er eind augustus overleg plaatsgehad met DNB. De toezichthouder had het fonds, samen met een aantal andere fondsen, geselecteerd in het kader van een onderzoek naar de uitbestedingsactiviteiten van pensioenfondsen. In januari 2014 koppelde DNB de resultaten van dit onderzoek aan het pensioenfonds terug. "Protector" is daarbij door DNB beloond met het zijn van de 'best practice' op de manier waarop zij de uitbesteding met de pensioenbeheerder heeft geregeld. De wijze van contact tussen het fonds en de pensioenuitvoerder hebben zeker bijgedragen aan deze waardering. Zo bezocht een delegatie van het Bestuur in februari 2013 Syntrus Achmea, welk bezoek als zeer positief werd ervaren. Voorts vindt er jaarlijks een zogenaamde vendor-audit plaats bij de pensioenuitvoerder. Die audits verlopen in een open en prettige sfeer.

In het kader van de invoering Wet Versterking Pensioenbestuur moet DNB regelmatig geïnformeerd worden over de stand van zaken met betrekking tot de implementatie die per 1 juli 2014 afgerond moet zijn.

Commissiestructuur

Sinds 2012 werkt het Bestuur met een commissiestructuur waarbij iedere commissie een eigen taakstelling heeft. Één van de doelstellingen van het met commissies werken is dat de beleidsvoorbereiding meer door die commissies plaatsvindt en daarmee het Bestuur deels wordt ontlast. In iedere commissie heeft het Bestuur bestuursleden benoemd. In het verslagjaar waren de volgende commissies binnen "Protector" geformeerd: het Dagelijks Bestuur, de Beleggingscommissie, de Communicatiecommissie, de Controls &

Auditcommissie, de Governancecommissie, de Pensioenreglementcommissie en de Verkiezingscommissie.

Uitbesteding

Administrateur

De uitvoering van de dienstverlening door Syntrus Achmea Pensioenbeheer loopt zoals zij behoort te lopen en staat op een hoog peil. In de SLA-rapportage wordt per kwartaal inzicht gegeven in de dienstverlening van Syntrus Achmea, zodat het fonds in staat is inhoudelijk en gestructureerd te sturen.

De administrateur is verantwoordelijk jegens het Bestuur voor:

- De implementatie van het beleid en de bewaking van de uitvoering;
- De kwartaalrapportages aan De Nederlandsche Bank volgens de daarvoor geldende regels;
- Het schriftelijk of mondeling onverwijld rapporteren van relevante bijzonderheden;
- De uitkeringenadministratie;
- De verzekerdenadministratie;
- Het secretariaat;
- De beleggingsadministratie;
- De financiële administratie.

De (financiële) jaarverslaglegging van het fonds wordt voorbereid door de administrateur. De administrateur ontvangt ten behoeve van de jaarverslaglegging gegevens van de vermogensbeheerders, de bewaarnemer(s) en de verzekeraars.

Syntrus Achmea Pensioenbeheer N.V. is voor de uitvoering van de werkzaamheden van het pensioenfonds in het bezit van een ISAE 3402 type II rapportage. Deze rapportage is gecontroleerd door de onafhankelijke accountant (PriceWaterhouseCoopers Accountants N.V.) van Syntrus Achmea. In deze rapportage wordt geconcludeerd dat de beschreven bedrijfsprocessen bestaan en functioneerden

gedurende de verslagperiode. Het Bestuur heeft kennis genomen van deze rapportage waarin ook mogelijke verbeterpunten zijn opgenomen.

Actuaris

In alle bestuursvergaderingen waarin hun adviezen werden besproken is een adviserend actuaris aanwezig geweest. Het ging daarbij o.a. over het jaarwerk, vaststellen premies, wijziging van grondslagen, bespreken van de resultaten van de ALM-studie, de voorbereiding van de wijzigingen in de pensioenregeling en de herziening van de uitruilfactoren.

Accountant

De onafhankelijke accountant is gedurende het verslagjaar op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen bij het fonds.

Vermogensbeheer

De vermogensbeheerders rapporteren maandelijks aan de secretaris van de Beleggingscommissie. Deze maakt daarvan een samenvatting die elke maand wordt gestuurd aan het Bestuur en aan de Beleggingscommissie. Deze rapportages worden ook op elke Bestuursvergadering besproken.

Daarnaast wordt jaarlijks aan de vermogensbeheerders gevraagd om te bevestigen of zij zich aan de Investments Management Agreement hebben gehouden en of zij de derivaten, securities lending en proxy voting (waar dat van toepassing is) -richtlijnen gevolgd hebben. Tevens worden steekproeven uitgevoerd, waarbij door de manager de documentatie getoond moet worden die de transacties of andere activiteiten ondersteunen. Ook worden de ISAE3402 of vergelijkbare rapporten opgevraagd en geanalyseerd.

Kernthema's

Financieel beheer

Ultimo 2013 een overschot:

"Protector" heeft geen reservetekort als de dekkingsgraad hoger is dan 119,8%. De dekkingsgraad van het fonds ligt sinds december 2011 bestendig boven dit wettelijk vereiste

niveau. Het per 31 december 2012 vastgestelde overschot van € 111,2 miljoen is eind mei 2013 conform de uitvoerings-overeenkomst gerestitueerd aan de TO. Zoals gebruikelijk is DNB van deze restitutie op de hoogte gesteld.

Wegens de goede vermogenspositie van het fonds behoefde voor 2013 niet de ex ante kostendekkende jaarpremie van € 71,71 miljoen aan de TO te worden gevraagd maar kon worden volstaan met de betaalde voorschotpremies. De in 2013 betaalde voorschotpremies bedroeg € 41,4 miljoen, dit is inclusief de betaalde koopsommen ad € 34,4 miljoen. De dekkingsgraad was eind december 2013 vóór restitutie premie 136,3%. Het Bestuur heeft vastgesteld dat het overschot boven de vereiste dekkingsgraad van 125,0% wordt gerestitueerd aan de TO overeenkomstig de uitvoerings-overeenkomst. De restitutie bedraagt € 177,2 miljoen. Deze is vastgesteld door eerst de premie met € 55,4 miljoen op te trekken naar de kostendekkende premie ex post en vervolgens te verminderen met € 232,6 miljoen totdat de dekkingsgraad per 31 december 2013 uitkomt op 125,0%.

"Protector" is duurtetoelagen blijven verlenen

Per 1 januari 2013 is een duurtetoelag van 1,92% toegekend op de ingegane pensioenen en de aanspraken van de "slapers". Per 1 januari 2014 heeft het Bestuur kunnen besluiten tot een duurtetoelag van 0,97% omdat de TO de daarvoor benodigde aanvullende premie hebben toegezegd. Het Bestuur besloot op 17 december 2013 om deze toelag te verlenen op de ingegane pensioenen en de aanspraken van de "slapers". Betrokkenen zijn op 23 december 2013 geïnformeerd over de verleende toelagen. Op de premievrije aanspraken van deelnemers, die per 1 januari 2006 zijn geconverteerd naar de B-regeling (het zogenaamde "surplus"), alsmede over het surplus zoals dat om middernacht 1 januari 2014 is ontstaan wegens de overgang naar de C-regeling, is een toelag toegekend van 2,00% voor de groep werknemers die OTS zijn en 1,50% voor de groep werknemers die MPT zijn, gelijk aan de algemene salarisverhoging per 1 januari 2014. De TO stelden de hiermee gepaard gaande koopsom in december van het verslagjaar ter beschikking aan "Protector".

Waardeoverdrachten zijn slechts opgeschort geweest bij problemen bij het andere fonds

Als een werknemer van baan verandert, mag hij zijn pensioen overdragen aan zijn nieuwe pensioenfonds. Dit heet waardeoverdracht. Als de dekkingsgraad van een pensioenfonds dat bij de waardeoverdracht is betrokken lager is dan 100%, dan mag het pensioenfonds de betreffende waardeoverdracht niet uitvoeren. De waardeoverdracht moet dan worden opgeschort.

“Protector” verkeerde zelf niet in onderdekking, maar doordat veel andere pensioenfonds daarmee wel te maken hadden, lagen er regelmatig waardeoverdrachten stil.

Vermindering renterisico

Om het renterisico voor het fonds te beperken heeft de Beleggingscommissie in de tweede helft 2011 een studie naar Liability Driven Investing (LDI) gedaan voor de obligatieportefeuille. Naar aanleiding van deze studie heeft het Bestuur begin 2012 besloten om relatief kortlopende obligaties om te zetten naar langlopende obligaties. Deze transitie is gespreid over een periode van twee jaar. De LDI strategie was in 2012 voor 50% geïmplementeerd. Einde juni van het verslagjaar was de strategie voor 75% bewerkstelligd en in het derde en vierde kwartaal zijn de laatste 25% geïmplementeerd.

Overigens heeft het Bestuur, op voorstel van de Beleggingscommissie, in de decembervergadering besloten om de LDI in het vervolg in te richten op basis van een iets wat gewijzigde waardering van de verplichtingen. Het gevolg hiervan is ondermeer dat de beleggingen nog beter afgestemd zijn op de looptijd van de verplichtingen.

ALM-studie

Het Bestuur besloot in het verslagjaar tot de uitvoering van een nieuwe ALM-studie (ALM) conform de afspraak iedere drie jaar een ALM-studie uit te voeren, de laatste ALM dateerde van 2010. Doel van de nieuwe ALM was een toetsing van het huidige beleid van het fonds, het bezien of het huidige beleggingsbeleid nog altijd passend is bij de

risicohouding van het fonds en het kijken naar de mogelijke toekomstige scenario's. In een gezamenlijke bijeenkomst van het Bestuur, de Deelnemersraad en leden van de Beleggingscommissie zijn de uitgangspunten vastgesteld van de nieuwe te verrichten ALM. Op 22 oktober van het verslagjaar konden door Mercer de resultaten van de ALM-sessie worden toegelicht aan het Bestuur en de Deelnemersraad. Het Bestuur heeft naar aanleiding hiervan een aantal conclusies getrokken. Allereerst dat het huidige beleidskader voldoet aan een sluitende financiële opzet en aan de consistentie eis. Daarnaast heeft het Bestuur kunnen vaststellen dat ook ingeval van een scenario waarbij geen sprake meer zou zijn van bijstortingen van en restituties aan de TO, in combinatie met een meer defensief beleggingsbeleid, de kans op een korting van aanspraken klein is; dit staat overigens los van de vraag of een defensief beleggingsbeleid in een dergelijk scenario het meest gewenste scenario zou zijn. Ook heeft de ALM het Bestuur de bevestiging gegeven dat de beleggingsbuffer van 25% die door het fonds wordt aangehouden onderbouwd is. Deze buffer zou in geval van een stand alone scenario van het fonds een voldoende basis zijn om op een acceptabele wijze de pensioenverplichtingen te kunnen afwikkelen. Het Bestuur heeft, ten slotte, naar aanleiding van de ALM geen reden gevonden tot een aanpassing van het huidige beleggingsbeleid.

Jaarwerk 2012

In de vergadering van 26 maart werd het jaarrapport over 2012 door het Bestuur vastgesteld. In de junivergadering werd door het Bestuur stilgestaan bij de aanbevelingen die vanuit de onafhankelijke accountant en actuaris waren gedaan naar aanleiding van de jaarrapportage en werden deze aanbevelingen van een reactie voorzien. Op 4 juni van het verslagjaar werd de totstandkoming van de jaarrapportage met pensioenuitvoerder, onafhankelijke accountant en actuaris geëvalueerd en zijn verdere procesverbeteringen afgesproken.

Parameters en voorwaardelijkheidsverklaring

In de vergadering van 17 december 2013 werden de parameters voor de pensioenregeling van “Protector” voor

2014 vastgesteld. Voorts werd in die vergadering de nieuwe voorwaardelijkheidsverklaring (VV) geaccordeerd; in die nieuwe VV is het zogenaamde 'muntjeslabel' komen te vervallen.

Pensioenregeling

Aanpassing pensioenreglement

Gedurende het verslagjaar zijn een aantal wijzigingen aan de reglementen ingevoerd. Deze wijzigingen zijn voornamelijk gedreven door gewijzigde fiscale wetgeving per 1 januari 2014 en de wens van het Bestuur om waar mogelijk de reglementen administratief te vereenvoudigen.

De TO besloten om de hoogte van het partnerpensioen op 1 augustus 2013 voor alle deelnemingsjaren vast te stellen op 1,4% van de pensioengrondslag. Het pensioenreglement werd met deze wijziging door het Bestuur vastgesteld, na positief advies van de Deelnemersraad. De TO stelden de hiermee gepaard gaande koopsom ter beschikking van "Protector".

In juni besloot de Bestuurder van ExxonMobil, na overleg met de Ondernemingsraad tot wijzigingen in de pensioenvoorwaarden met ingang van 1 januari 2014. Hierover werden de werknemers en het Bestuur door de TO geïnformeerd. Deze aanpassingen zijn het gevolg van de wettelijke wijzigingen waarbij het maximale opbouwpercentage, waartegen fiscaal gefaciliteerd pensioen kan worden opgebouwd, verlaagd is naar 1,9% op 67 jaar en de pensioenrichtleeftijd is verhoogd van 65 naar 67 jaar. In overleg met de Ondernemingsraad is besloten het nieuwe fiscaal maximaal opbouwpercentage van toepassing te laten zijn over alle dienstjaren (zogenaamde kanteling). Het gevolg hiervan is de vaststelling van een (nieuw) surplus om middernacht 1 januari 2014.

Met het oog op het verminderen van de complexiteit van de kantelingsoperatie en de daarmee gepaard gaande begrijpelijkheid van communicatie richting de deelnemers besloot het Bestuur tot een vereenvoudiging van het partnerpensioen per 31 december 2013, juist voor het

moment van kanteling. Door deze maatregel is het partnerpensioen met uitgesteld risico omgezet in partnerpensioen met onmiddellijke dekking. De TO hebben de hiermee gepaard gaande geschatte koopsom aan "Protector" in december 2013 ter beschikking gesteld.

Na afstemming met de fiscus is ook de (premienvrije) pensioenopbouw van de arbeidsongeschikte deelnemers overeenkomstig die van de actieve deelnemers met ingang van 1 januari 2014 aangepast. De wijzigingen per 1 januari hebben hun beslag gekregen in een nieuw Pensioenreglement C. Ten gevolge van deze wijzigingen in het pensioenreglement per 1 januari 2014 heeft het Bestuur besloten om datum van vaststelling van de aanspraken op de UPO te wijzigen van 31 december naar 1 januari van het verslagjaar.

In verband met de invoering van de variabele AOW-gerechtigde leeftijd met ingang van 1 januari 2013 heeft het Bestuur besloten om de lopende aanvullende partnerpensioenen van "Protector" te laten uitkeren tot de AOW-gerechtigde in plaats van de 65-jarige leeftijd van de betreffende partner. Op deze wijze is ervoor gezorgd dat er geen hiaat ontstaat tussen het einde van het aanvullende partnerpensioen en de AOW voor betrokkene.

Herziening uitruilfactoren

Met ingang van 2013 zijn de nieuwe flexfactoren opnieuw vastgesteld voor de komende vijf jaar (van 2013 tot en met 2017). Gezien de ontwikkelingen met betrekking tot de toegenomen levensverwachting en de gedaalde marktrente besloot het Bestuur om in de reglementen een passage op te nemen, die de mogelijkheid geeft om de factoren ook tussentijds te herzien als daar aanleiding toe is.

Als gevolg van de herrekening van de pensioenaanspraken met een pensioenleeftijd van 65 naar 67 jaar moesten de flexfactoren opnieuw bepaald worden. Hierbij is gebruikt gemaakt van een meer accurate methode voor bepaling van de sterftekansen en tevens is besloten tot het vaststellen van één omruilfactor voor alle deelnemers van verschillende

pensioenleeftijden omwille van de administratieve eenvoud en eenvoudige communicatie naar de deelnemers. Eveneens is een uniforme reductiefactor vastgesteld voor de wijziging van de pensioenrichtleeftijd van 65 naar 67 jaar, waardoor deelnemers bij aanvang van deze verandering van de pensioenleeftijd niet worden geconfronteerd met een pensioenverschil.

De Pensioenreglementcommissie heeft de voorbereidende werkzaamheden verricht betreffende de aanpassing van het pensioenreglement. Na inwinning van advies van de Deelnemersraad heeft het Bestuur in de december vergadering het nieuwe reglement goedgekeurd.

Statuten

In het verslagjaar heeft het Bestuur, na verkregen positief advies van de Deelnemersraad, besloten tot een statutenwijziging. De nieuwe statuten werden op 5 september notarieel verleden. De aanpassingen betreffen wijzigingen in de samenstelling van het Dagelijks Bestuur en de samenstelling van de Beleggingscommissie. Voor beide commissies is eveneens het betreffende reglement aangepast.

Uitvoeringsovereenkomst

Het Bestuur heeft met ingang van 1 mei 2013 de uitvoeringsovereenkomst met de TO gewijzigd. De wijzigingen hadden met name betrekking op aanpassing dan wel verduidelijking van de grondslagen op basis waarvan de premie van "Protector" wordt vastgesteld. Voorts werd in de decembervergadering besloten tot opnieuw een aanpassing van de uitvoeringsovereenkomst met ingang van 1 januari 2014 in verband met het inwerking treden van reglement C en de aanpassing van de premie voor de arbeidsongeschiktheidsdekkingen van 14% naar 12% van de koopsom voor de jaaropbouw op advies van de actuaris.

ABTN

In de decembervergadering van 2013 is de jaarlijkse aanpassing van de ABTN (actuariële en bedrijfstechnische nota) goedgekeurd. De ABTN verkreeg hiermee een vernieuwde structuur. Voorts was er sprake van een actualisering van de

ABTN naar aanleiding van besluitvorming gedurende het jaar. Daarbij kan gedacht worden aan de activiteiten op het gebied van deskundigheid van het Bestuur en de Deelnemersraad, de wijzigingen in de pensioenregeling, de implementatie van de LDI, de vastlegging van de gevolgen naar aanleiding van de uitgevoerde ALM en de opname van een nieuw hoofdstuk over risicobeleid en over communicatie.

Grondslagen

Wijziging grondslagen

Het Bestuur besloot vanuit oogpunt van prudentie om per 31 december 2013 opnieuw over te gaan tot aanpassing van de overlevingsgrondslagen. Ditmaal was de aanleiding een nieuwe publicatie van het CBS op het einde van 2012. Deze nieuwe publicatie gaf aanleiding tot het aanscherpen van de leeftijds- en inkomensafhankelijke correctiefactoren. Per saldo heeft dit geleid tot een verhoging van de technische voorzieningen met 0,44% op basis van de deelnemersgegevens en de RTS per 31 december 2012.

Voorts besloot het Bestuur tot aanpassing van de grondslagen betreffende arbeidsongeschiktheid. Marktinformatie wijst uit dat inflatiecijfers niet langer uitstijgen boven de 3% in het Eurogebied. "Protector" ging uit van een jaarlijkse verhoging van 4% van de pensioengrondslag én de opgebouwde pensioenaanspraken van de gewezen deelnemers met premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid. Het Bestuur besloot wegens deze nieuwe marktinformatie dit percentage aan te passen naar 3 met ingang van 31 december 2013: daarmee wordt nog steeds prudent gehandeld. Ten gevolge van deze nieuwe marktinformatie besloot het Bestuur voorts tot een verlaging vanaf 2014 van de premie voor de arbeidsongeschiktheidsdekkingen van 14% naar 12% van de koopsom voor de jaaropbouw. Dientengevolge is ook de IBNR-voorziening per 31 december 2013 neerwaarts bijgesteld.

Communicatie

In het boekjaar is opnieuw veel aandacht besteed aan communicatie met deelnemers en pensioengerechtigden. Er is in 2013 een vervolg enquête en een klankbordmeeting

gehouden. Deze enquête heeft ondermeer geleid tot de volgende communicaties in 2013:

- Via het "Protector" bulletin is aandacht besteed aan de financiële status van het fonds, is uitleg gegeven over de kanteling en is de reglementswijziging toegelicht.
- Op locatie Rotterdam is een maandelijks pensioen spreekuur ingevoerd, deze spreekuren voorzien in een behoefte voor beantwoording van vragen met betrekking tot individuele pensioenzaken.

Het Bestuur heeft gedurende het verslagjaar drie bestuursbulletins uitgegeven om alle belanghebbenden te informeren over de actuele ontwikkelingen. Deze bulletins zijn beschikbaar op de website en worden toegestuurd aan de gepensioneerden.

Een andere belangrijke toevoeging aan de communicatie in het verslagjaar is de introductie van "Op Koers". Dit is een online tool die beoogt het pensioenbewustzijn te vergroten door het bieden van inzicht, overzicht en een handelingsperspectief. De deelnemers krijgen door middel van deze tool naast het vergroten van basiskennis, inzicht in de pensioenregeling en in de eigen pensioenopbouw, ook inzicht en actie ten aanzien van de risico's en onzekerheden.

In navolging van het besluit van de TO tot aanpassing van de pensioenregeling met ingang van 1 januari 2014 zijn door het pensioenbureau op de locatie van de TO pensioeninformatiesessies gehouden. Deze bijeenkomsten kenden een goede opkomst en zijn goed ontvangen bij de deelnemers.

Het Bestuur besloot tot vaststelling van het communicatieplan 2013. Onderdeel van dat communicatieplan was ondermeer de productie van het (Verkort) Jaarverslag.

Wat betreft de toekomstige rol van de Communicatiecommissie heeft het Bestuur geen voornemens deze ingrijpend te veranderen. Het Bestuur ziet een belangrijke rol in het verder ontwikkelen van de huidige beschikbare middelen.

Control & Audit

De Controls & Auditcommissie heeft in het verslagjaar een nieuw Controls Framework voor "Protector" ingericht. Voorts heeft zij besluitvorming voor het Bestuur voorbereid aangaande een aanpak van Quinto P (inzake borging en aantonen van de juistheid, tijdigheid en volledigheid van de pensioenadministratie). Het Bestuur heeft het voorstel van de commissie overgenomen. Dit betekent dat naast bij aanstaande gepensioneerden ook bij aanstaande slapers een verificatie plaatsvindt van de hoogte van de pensioenaanspraken. Het Bestuur heeft vastgesteld dat de risico's aangaande de juistheid van de pensioenaanspraken bij de van toepassing zijnde eindloonregeling kleiner zijn dan in geval een middelloonregeling van toepassing zou zijn geweest.

Uitvoeringskosten

Kosten van de uitvoering van de pensioenregeling

Naar aanleiding van een onderzoeksrapport van de AFM in 2011 heeft de Pensioenfederatie in 2012 nieuwe richtlijnen voor de kosten transparantie uitgebracht. Er worden drie kostensoorten onderscheiden: de kosten van het pensioenbeheer, de kosten van het vermogensbeheer en de transactiekosten. Voor de deelnemers van "Protector" hebben de kosten geen invloed op indexatie, opbouw of uitkering van pensioenen. Kosten beïnvloeden het overschot / tekort en komen daarmee toe aan de TO.

Kosten van pensioenbeheer

De kosten van de uitvoering van de pensioenregeling bedragen € 484 (2012: € 427) per deelnemer. Deze kosten zijn berekend door de totale pensioenuitvoeringskosten te delen door het totaal aantal actieve deelnemers en gepensioneerden ultimo 2013 overeenkomstig de "Aanbevelingen Uitvoeringskosten" van de Pensioenfederatie. De pensioenbeheerkosten bestaan uit administratieve verrichtingen (pensioentoekenningen, betalen uitkering, verwerken waardeoverdrachten, etc.), bestuurskosten (heffingen van de toezichthouders, adviseurs, juridische kosten, werkgeverskosten) en overige kosten. De kosten per deelnemer zijn in 2013 hoger dan 2012 door enerzijds de

extra kosten die gemaakt voor de wijziging van de regelingen en anderzijds door de wijziging van het personeelsbestand door de verkoop van de Films plant in Kerkrade. Het effect van de extra uitgaven is circa € 44 per deelnemer op basis van het aantal deelnemers ultimo 2012. Het effect van de daling van het personeelsbestand is circa € 22 per deelnemer uitgaande van de uitvoeringskosten 2012.

Kosten vermogensbeheer

De kosten van vermogensbeheer bedragen 0,08% (2012: 0,08%) van het gemiddeld belegd vermogen. Het betreft hier de kosten die betaald worden aan de vermogensbeheerders BlackRock, Northern Trust, Horsley Bridge en LaSalle. Blackrock en Northern Trust worden internationaal gebruikt door meerdere pensioenfondsen van ExxonMobil, de kosten structuur is hierop aangepast.

Transactiekosten

Transactiekosten zijn die kosten die gemaakt moeten worden voor de aan- en verkoop van beleggingsstukken (aandelen, obligaties). Deze kosten zijn een onderdeel van de kostprijs van beleggingsstukken. Omdat het fonds belegt in indexfondsen zijn de onderliggende transactiekosten niet apart herleidbaar. Het Bestuur oordeelt dat de transactiekosten laag zijn omdat gebruik gemaakt wordt van de samengestelde beleggingscapaciteiten van de wereldwijde ExxonMobil pensioenfondsen. Een groot deel van de reguliere transactiekosten bij de kwartaalherbalancering wordt vermeden door onderlinge ruil van stukken tussen de ExxonMobil pensioenfondsen.

vanaf 9 augustus 2013. De bepalingen over het verantwoorden van beleggingsbeleid en over geschiktheid en tijdsbeslag waren meteen van kracht. Ook verwante wijzigingen traden in werking. Zo zijn in het Besluit FTK regels over het beloningsbeleid vastgelegd en in het Besluit uitvoering PW regels over geschiktheid, betrouwbaarheid en tijdsbeslag.

Een deel van de wet wordt van kracht vanaf 1 juli 2014, wanneer de nieuwe bestuursmodellen gaan gelden. Een pensioenfonds kan kiezen uit vijf bestuursmodellen. De paritaire modellen (model 1, 2 en 3) kennen een Verantwoordingsorgaan (VO), waarin de deelnemers en pensioengerechtigden naar evenredigheid zijn vertegenwoordigd. Naar keuze kan de werkgever worden vertegenwoordigd. De onafhankelijke modellen (model 4 en 5) kennen een Belanghebbendenorgaan (BO), waarin de drie geledingen zijn vertegenwoordigd.

Het intern toezicht wordt verstevigd doordat ondernemingspensioenfondsen met een paritair of onafhankelijk bestuur de keuze krijgen tussen een permanente raad van toezicht of een Visitatiecommissie die jaarlijks visiteert (in plaats van minimaal tweemaal). Het intern toezichtorgaan krijgt extra taken alsmede extra bevoegdheden als het om de raad van toezicht gaat.

DNB gaat ervan uit dat fondsen voor 31 december 2013 een keuze voor een model maakten. DNB verwacht dat fondsen voor 1 april 2014 hun totaalpakket van wijzigingen in de governance aan DNB voorleggen.

Het Bestuur vergaderde tijdens de heidedag op 16 juli ondermeer over de nieuwe governance structuur. Daarbij werd een voorkeur uitgesproken voor het handhaven van het paritaire model vanaf 1 juli 2014. Vervolgens heeft een delegatie van het Bestuur afgestemd met een delegatie van de Deelnemersraad hoe zij aankeek tegen de nieuwe governancewetgeving. Ook daarin werd aangegeven de keuze voor het paritaire model de logische richting te vinden. Het Bestuur besloot dan ook in het verslagjaar tot de

Ontwikkelingen in de sector

Governance

Wet versterking bestuur pensioenfondsen

De Wet versterking bestuur pensioenfondsen is een integrale herziening van de governance en medezeggenschap bij pensioenfondsen. De wet moet leiden tot verbetering van de kwaliteit van het pensioenfondsbestuur. De wet is van kracht

voortzetting van het paritaire model. Daarbij werd overwogen dat de huidige bestuursvorm, waarin zowel werknemers als pensioengerechtigden in het Bestuur zijn vertegenwoordigd, goed functioneert. Tegen die achtergrond is er geen behoefte aan grote wijzigingen in de huidige bestuursvorm. Gezien de aard van het pensioenfonds en de verbondenheid met de Toegetreden Ondernemingen past het verder minder goed om onafhankelijke bestuursleden met beslissingsbevoegdheid (buiten de belanghebbenden om) in het Bestuur op te nemen. Het huidig Verantwoordingsorgaan zal aangepast worden aan de nieuwe wetgeving en in de toekomst uit direct gekozen leden en een afvaardiging van de TO bestaan. De Deelnemersraad zal na 1 juli 2014 komen te vervallen.

Voor wat betreft het Intern Toezicht besloot het Bestuur eveneens tot een voortzetting van de huidige vorm, namelijk de Visitatiecommissie; dit ook overwegende de goede ervaringen daarmee. Wel zal de frequentie van de visitatie worden opgehoogd van de huidige eenmaal per twee jaar naar een jaarlijkse.

Pensioenstelsel

AOW-leeftijd in stappen omhoog

De AOW-leeftijd gaat sinds 1 januari 2012 in stappen omhoog naar 67 jaar. Een versnelling van de verhoging van de AOW-leeftijd tot 67 jaar in 2021 is onderdeel van het Regeerakkoord van oktober 2012. De indiening van het wetsvoorstel voor versnelde verhoging van de AOW-leeftijd staat voor maart 2014 gepland.

Verhoging pensioenrichtleeftijd van 65 jaar naar 67 jaar

Per 1 januari 2014 is de pensioenrichtleeftijd verhoogd naar 67 jaar. Daarna is de pensioenrichtleeftijd gekoppeld aan de levensverwachting. Een verdere verhoging gaat met stappen van één jaar. De komende jaren ligt de fiscale pensioenrichtleeftijd daarmee hoger dan de AOW-leeftijd.

Verlaging opbouwpercentage

De Wet verhoging AOW- en pensioenrichtleeftijd verlaagde per 1 januari 2014 de maximale opbouwpercentages met

0,1%. Voor middelloon geldt een maximaal opbouwpercentage van 2,15% en voor eindloon 1,9%. De opbouwpercentages gaan met ingang van 1 januari 2015 nog verder omlaag. Het kabinet bereikte hierover in december 2013 een akkoord met enkele oppositiepartijen. Het akkoord in het kort:

- Het fiscaal maximale opbouwpercentage wordt 1,875% voor middelloonregelingen en 1,657% voor eindloonregelingen;
- Er komt een bovengrens voor het tweede pijlerpensioen van €100.000;
- Er is de verwachting dat er premieverlaging wordt gerealiseerd; DNB gaat daar op toezien;
- De positie van zelfstandigen wordt versterkt;
- De mogelijkheid van inzet van het werknemersdeel in de pensioenpremie voor het aflossen van de hypotheekschuld op de eigen woning wordt verkend;
- Er komt een brede dialoog over de toekomst van ons pensioenstelsel. De SER wordt om advies gevraagd en betreft hierbij de relatie tussen de vermogensopbouw voor pensioen, zorg en de eigen woning.

Het gevolg is dat nagenoeg alle pensioenregelingen in de komende jaren versoberen.

Zoals in dit jaarverslag beschreven heeft "Protector" de pensioenregeling met ingang van 1 januari 2014 in overeenstemming gebracht met de nieuwe wet- en regelgeving per 1 januari 2014; daarbij heeft het fonds gebruik gemaakt van de collectieve omrekening van de pensioenaanspraken van de actieven op leeftijd 65 naar pensioenleeftijd 67.

Definitieve inhoud nieuw FTK nog niet bekend

De eerste stap in de herziening van het pensioenstelsel is het verhogen van de AOW en pensioenrichtleeftijd. De tweede stap is het schokbestendig maken van de pensioencontracten. De financiële regels voor pensioenen liggen vast in het financieel toetsingskader (FTK). Het FTK is onderdeel van de Pensioenwet. De planning is dat 1 januari 2015 een nieuw FTK van kracht wordt. In de zomer van 2013 hield staatssecretaris Klijnsma een consultatie over een ontwerp voor het nieuwe FTK. In het consultatiedocument

werd een scheiding tussen nominale en reële contracten voorgesteld. Na de consultatie koos staatssecretaris Klijnsma alsnog voor één FTK, een tussenvariant. De tussenvariant, ook wel FTK1+ genoemd, is te omschrijven als een FTK met het nominale contract zoals we dat nu kennen als uitgangspunt. Met de introductie van de nieuwe tussenvariant wil Klijnsma ervoor zorgen dat pensioenfondsen oude rechten niet hoeven in te varen in het nieuwe contract. De stand van zaken eind 2013 is dat het voorstel verder wordt uitgewerkt. Klijnsma overlegt daarover nog met de pensioensector. Een aantal grotere pensioenfondsen wil namelijk nog steeds graag over naar een reëel kader. De inhoud van het FTK was daarom eind 2013 nog niet bekend. Planning is om het wetsvoorstel begin 2014 aan de Tweede Kamer te sturen.

Ultimate Forward Rate (UFR)

Het kabinet wil met de invoering van het nieuwe FTK in 2015 ook een nieuwe UFR-methode invoeren voor pensioenfondsen. De UFR is de benadering van de marktrente voor looptijden van meer dan 20 jaar. De Commissie UFR bracht een advies uit over drie onderdelen van de UFR-methode. Op 1 oktober gaf het kabinet aan het advies van de commissie te willen overnemen in het nieuwe FTK. Een belangrijke keuze die de commissie maakt, is de UFR niet meer als een vaste rente te definiëren, maar te koppelen aan een voortschrijdend gemiddelde marktrente (forward rente). Een voordeel van een variabele UFR is dat geen onduidelijkheid meer bestaat of en hoe dit niveau in de toekomst bijgesteld kan worden. Nadelen van de methodiek van de Commissie UFR zijn de complexiteit van de methodiek en de onduidelijkheid over de vraag in hoeverre het renterisico nog te hedgen is voor pensioenfondsen en of een variabele UFR niet onnodig ten koste gaat van stabiliteit, aangezien de UFR nu ook meebeweegt met markttrentes.

Na het advies en het besluit van Klijnsma besloot Europa eind oktober vrij onverwacht en definitief dat verzekeraars vanaf 1 januari 2016 een vaste UFR van 4,2% moeten hanteren. De STAR pleitte er eind november daarom voor om ook voor Nederlandse pensioenfondsen aan te sluiten bij de

Europese vaste UFR. De UFR wordt ook in 2014 op basis van de huidige rekenregels toegepast.

Het Bestuur volgt de ontwikkelingen in 2014 nauwgezet en zal daar waar nodig, actie ondernemen.

Europa

Financial Transaction Tax (FTT)

De Europese Commissie wil een financiële transactiebelasting (FTT) om de financiële sector te dwingen bij te dragen aan het herstel van de crisis. Nederland doet voornamelijk hieraan niet mee. Minister Dijsselbloem verwacht dat de extra belasting grote gevolgen heeft voor de risico's die fondsen nemen en voor de hoogte van de Nederlandse pensioenuitkeringen. Daarom onderhandelt Nederland verder over aanpassing van het voorstel. Een groep van 11 landen heeft er voor gekozen om via de weg van "enhanced cooperation" de FTT in te voeren. Frankrijk en Italië heffen inmiddels een transactietaks voor bedrijven met het hoofdkantoor in deze landen. Dit raakt ook aandelen die op de Amsterdamse beurs genoteerd staan.

Diverse onderwerpen

Invoering SEPA/IBAN

SEPA staat voor Single Euro Payments Area. SEPA is het initiatief van de Europese Unie en gezamenlijke Europese banken tot harmonisatie van het betalingsverkeer in euro's binnen Europa. Hierdoor wijzigt onder andere het huidige bankrekeningnummer in een IBAN-nummer. Uiterlijk op 1 februari 2014 moest iedereen in Nederland zijn overgestapt op de nieuwe standaarden. De grote pensioenfondsen moesten al op 1 juli 2013 over gestapt zijn. DNB was van mening dat alle pensioenfondsen op 1 november 2013 klaar moesten zijn met de SEPA migratie. De pensioenadministratiesystemen van Syntrus Achmea voldeden hieraan.

Convenant arbeidsongeschiktheid

In het convenant van Pensioenfederatie en het Verbond van Verzekeraars van januari 2013 zijn afspraken vastgelegd over het in- en uitlooptarief bij arbeidsongeschiktheid in

pensioenregelingen bij individuele baanmobiliteit. Ook bevat het convenant afspraken over de verzekering van het arbeidsongeschiktheidspensioen en de premievrijstelling voor de werknemers die ziek of arbeidsongeschikt zijn wanneer hun werkgever van pensioenuitvoerder wisselt en er geen collectieve waardeoverdracht plaatsvindt. Het convenant geldt vanaf januari 2014 en is er op gericht de negatieve gevolgen voor werknemers met gezondheidsbeperkingen te voorkomen. "Protector" heeft besloten het pensioenreglement niet op dit convenant aan te passen omdat binnen "Protector" enkel volledige arbeidsongeschiktheid geregeld wordt.

Pensioenparagraaf

Karakterisering van de pensioenregeling overeenkomstig artikel 10 PW.

Kenmerken regeling

De kenmerken van de regeling gedurende 2013 zijn als volgt:

	Reglement A*	Reglement B
Pensioensysteem	Eindloon	Eindloon
Pensioenleeftijd	60	65
Pensioengevend salaris	Maandsalaris, ploegentoeslag, 13e en 14e maand	Maandsalaris, ploegentoeslag, 13e en 14e maand
Franchise (2013)	€ 13.227 (Volgt ontwikkeling AOW-alleenstaande)	€ 13.227 (Volgt ontwikkeling AOW-alleenstaande)
Pensioengrondslag	Pensioengevend salaris -/- franchise	Pensioengevend salaris -/- franchise
Opbouwpercentage	1,80%	2,00%
Partnerpensioen	Verplicht	Verplicht
Eigen bijdrage	4,925% van het salaris boven € 62.500 per jaar	4,925% van het salaris boven € 62.500 per jaar

* Ultimo 2013 nog 5 deelnemers

Toeslagbeleid

Toeslag op uitgekeerde pensioenen en aanspraken van gewezen deelnemers

De pensioenrechten en de pensioenaanspraken van gepensioneerden en gewezen deelnemers kunnen jaarlijks voorwaardelijk worden verhoogd overeenkomstig de bepalingen in de Reglementen. Een besluit tot toeslagverlening kan jaarlijks worden genomen door het Bestuur, indien de kosten van de toeslagverlening via een aanvullende premie door de TO zijn voldaan.

De pensioenrechten en de pensioenaanspraken kunnen jaarlijks per 1 januari worden verhoogd met maximaal 90% van de procentuele stijging van het afgeleide prijsindexcijfer over de periode van een jaar eindigende op 30 september voorafgaand en wordt afgerond op twee decimalen, met dien verstande dat het percentage maximaal gelijk is aan het percentage waarmee de algemene lonen bij de werkgever zijn gestegen in het voorafgaande kalenderjaar.

Voor de voorwaardelijke toezegging tot het verlenen van toeslagen is geen bestemmingsreserve gevormd. Er is geen geld gereserveerd voor toekomstige toeslagverlening. De premie voor de toeslagverlening in een jaar wordt voor 1 januari van dat jaar door de TO betaald.

Samenvattend kan worden gesteld dat het toeslagbeleid van het fonds lijkt op de toeslagcategorie D3 van de toeslagenmatrix zoals gepubliceerd door DNB en het ministerie van SZW. Met dien verstande dat in afwijking van toeslagcategorie D3 er geen sprake is van een garantie tot betaling van de TO. Het al dan niet toekennen van toeslagen is afhankelijk van het al dan niet beschikbaar stellen van de benodigde toeslagenkoopsom door de TO. Er worden alleen toeslagen toegekend indien de daarvoor benodigde koopsom door de TO beschikbaar is gesteld.

Toeslag op het premievrije pensioen (het surplus)

Gedurende de deelname wordt op het surplus jaarlijks op de datum van de algemene loonsverhoging toeslag verleend conform de ambitie. De ambitie is de eigen algemene loonsverhoging van de betreffende werknemers. De TO zullen de in enig jaar benodigde koopsom verband houdend met de toeslagverlening gedurende dat kalenderjaar als aanvullende premie aan het pensioenfonds betalen.

Beleggingenparagraaf

Beleggingsbeleid

Het huidige strategisch beleggingsbeleid heeft de volgende uitgangspunten:

Kenmerk van het beleggingsbeleid is het principe van “mean reversal”. Om dit te bereiken wordt de verdeling van de portefeuille over de verschillende beleggingscategorieën periodiek terug gebracht naar de door het Bestuur vastgestelde gewenste verdeling. Tevens worden op dat moment de gewenste verhoudingen hersteld binnen de diverse beleggingscategorieën. Herbalancerings vinden plaats door middel van aan- en verkopen van beleggingen.

De herbalancerings van de portefeuille vinden vier maal per jaar plaats: per einde februari, mei, augustus en november. Het Bestuur kan besluiten om het tijdstip van deze herbalancerings te verschuiven, met dien verstande dat de herbalancerings eens per drie maanden blijven plaatsvinden.

Voor de vaststelling van de waarde van de diverse vermogenscomponenten wordt gebruik gemaakt van de definities van de jaarrekening.

Bij iedere herbalancering wordt eerst het vermogen dat wordt belegd in vastrentende waarden op het beoogde percentage gebracht. Voor onroerend goed wordt een lange termijn doel nagestreefd waarvan op korte termijn kan worden afgeweken. Liquiditeiten worden op een zo laag mogelijk niveau gehouden, rekening houdend met de korte termijn cash behoeften. Het restant wordt belegd in aandelen.

Indien en voor zover het vermogen van het fonds op herbalanceringsdatum minder bedraagt dan 125% van de technische voorzieningen, zal het verschil in mindering worden gebracht op de aandelen portefeuille. Met dien verstande, dat dit alleen kan

geschieden in de verwachting dat de Toegetreden Ondernemingen aan hun bijstortingsverplichting zullen voldoen om een eventueel tekort aan te vullen. Indien dit niet het geval is dan wordt gehandeld conform een vastgestelde procedure.

Valutarisico's worden niet afgedekt. Iedere drie maanden worden de valuta risico's teruggebracht tot maximaal 35% door middel van beleggingen in euro's ten tijde van de herbalancerings, tenzij het Bestuur daar in specifieke gevallen anders over heeft beslist.

Omvang en samenstelling belegd vermogen

Het belegd vermogen van "Protector" steeg in 2013 met € 37 miljoen euro naar € 2.144 miljoen. Dit vermogen bestaat uit beleggingen (€ 2.118 miljoen), rekening courant onderneming (€ 25 miljoen) en liquide middelen (€ 1 miljoen). Voor een overzicht van de mutaties in het belegd vermogen verwijzen wij naar pagina 55.

Het in het fonds aanwezige vermogen wordt belegd overeenkomstig het jaarlijks door het Bestuur vastgestelde Beleggingsplan. Vergeleken met het Beleggingsplan 2013 is de samenstelling van het vermogen per einde 2013 (basis marktwaarde) als volgt:

Overzicht van het belegd vermogen

<i>(In procenten)</i>	Beleggingsplan 2013	Ultimo 2013	Beleggingsplan 2014
Obligaties en leningen	50,0	48,9	50,0
Onroerende zaken	3,0	2,4	2,0
- Aandelen developed countries	39,0	40,7	40,0
- Aandelen emerging markets	5,0	3,7	5,0
- Private equity	3,0	3,1	3,0
Aandelen totaal	47,0	47,5	48,0
Liquiditeiten / deposito's / Rekening Courant			
Ondernemingen	-	1,2	-
Totaal	100,0	100,0	100,0

Na analyse van de resultaten van de ALM studie van 2013 is besloten tot het handhaven van de beleggingsmix op 50% vast-rentende waarden en 50% zakelijke waarden, waarbij de allocatie naar onroerend goed in de komende jaren teruggebracht zal worden naar 0% (van de huidige 3%). De renteafdekking zoals in 2012 besloten, waarbij de duration van de vastrentende portefeuille in lijn gebracht (verlengd) is met de duration van de verplichting, wordt gehandhaafd. Mede naar aanleiding van de uitkomsten van de ALM-studies uit 2007 en 2010, is de opslag voor extra waarborgen door het Bestuur vastgesteld op 25% van de VPVmax4%. Het resultaat van de ALM studie van 2013 geeft geen aanleiding hier van af te wijken. Het Bestuur is daar comfortabel mee omdat de ALM heeft aangetoond dat een dekkingsgraad van 125% voldoende is om met een hoge waarschijnlijkheid ook in een standalone situatie een redelijke mate van voorwaardelijke duurtetoelagen te kunnen bewerkstelligen.

Vier maal per jaar wordt de portefeuille geherbalanceerd. Dit betekent dat de verdeling over de asset categorieën weer in overeenstemming met de doelstelling wordt gebracht. Aangezien er ultimo 2012 een overschot was van € 111,2 miljoen is dit in de mei herbalancing teruggestort naar de TO. Per ultimo 2013 heeft het fonds circa € 177 miljoen overschot t.o.v. het vereist vermogen.

Totale return

De totale return (opbrengst beleggingen inclusief waardemutaties ten opzichte van de gemiddelde marktwaarden) bedroeg in 2013 +7,7% (in 2012 +13,1%).

Totale return

<i>(In procenten)</i>	2013	2012	2011	2010	2009
Obligaties en leningen	-/-2,1	11,2	4,1	2,7	8,4
Onroerende zaken	-/-3,4	1,6	5,3	1,4	-/-4,3
Aandelen	19,6	16,0	-/-5,4	18,0	36,6
Liquiditeiten / deposito's / Rekening Courant	0,1	0,5	1,2	0,6	1,0
Totaal	7,7	13,1	-/-1,2	10,8	25,5

Marktoverzicht

Na het goede jaar 2012 laat 2013 een positief resultaat zien. De meeste aandelenmarkten stegen dan ook. De Federal Reserve heeft de federal funds rate op het lage niveau van 0,25% gehouden. De ECB heeft de herfinancieringsrente in de tweede helft van 2013 met 0,5 verlaagd naar 0,25%. De korte rente evenals de lange rente zijn gestegen.

Terugblik aandelenmarkten

De meeste beurzen eindigden in het jaar 2013 positief. Uitzondering vormden Emerging Markets, Singapore en Australië met een negatieve return. In Europa sloot de MSCI EMU IMI Index het jaar af met 24,4% (in euro's) winst terwijl de Standard & Poor's 500 index van de Amerikaanse aandelenmarkt steeg met 26,7% (in euro's). De MSCI index in Japan steeg uiteindelijk met 21,7% (in euro's).

Terugblik vastrentende waarden

De ECB heeft de herfinancieringsrente verlaagd naar 0,25%. De korte rente is gedurende 2013 laag gebleven (0,2%) en in de laatste maand opgelopen naar bijna 0,3%. De lange rente steeg van 1,5% naar 2,2%. Voor het hele jaar kwam het resultaat op Euro obligaties uit op 2,1% (CG EuroBIG).

Terugblik onroerend goed

De ROZ IPD index voor 2013 kwam uit op 0,1%. De sector winkels presteerde het best met 1,4%, gevolgd door woningen met 0,2%, bedrijfsruimten met -0,3% en kantoren met -2,9%.

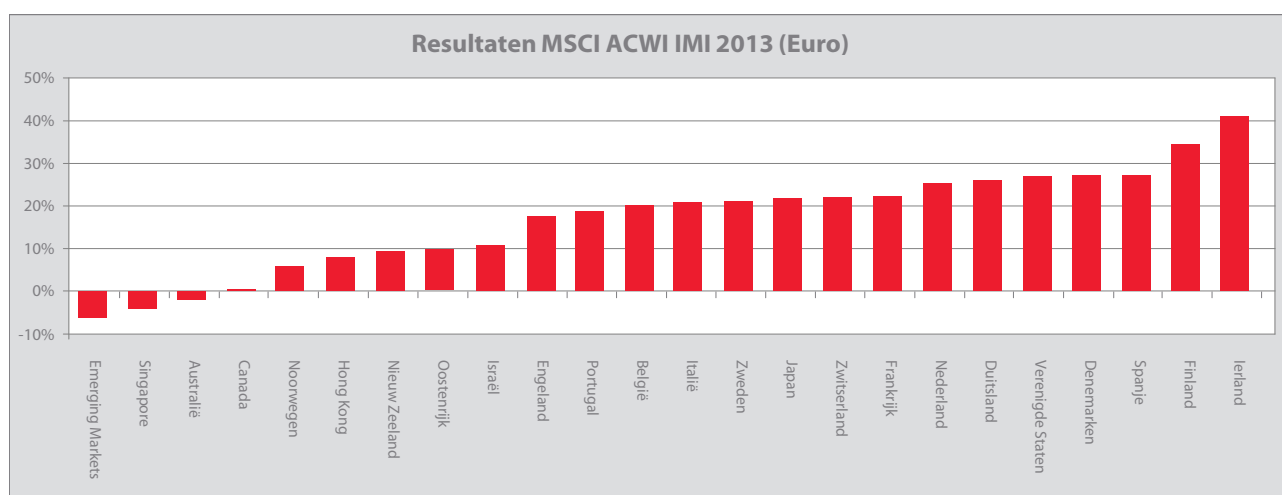
"Protector" Portefeuille

Het beleggingsbeleid onderging enkele wijzigingen m.b.t. de beleggingen in onroerend goed en vastrentende waarden door invoer van LDI.

De "Protector" portefeuille heeft over 2013 een positief rendement behaald van 7,7%. De navolgende paragrafen geven een overzicht van de verschillende beleggingscategorieën.

Aandelen portefeuille

Zoals gezegd, het jaar 2013 is voor aandelenbeleggers een heel goed jaar geworden. De MSCI All Countries Wereld Index (benchmark voor "Protector") steeg dan ook met +18,2%. Voor de meeste landen uit de index was 2013 een goed jaar, alleen de Emerging Markets en Singapore en Australië eindigden in de min. De "Protector" aandelenportefeuille kende gedurende het gehele jaar een capital weighted verdeling over de landen uit de MSCI index (developed + emerging markets, large caps, mid caps en small caps). Het resultaat voor de hele aandelen portefeuille was een winst van 19,6%. Dit is 1,4% hoger dan de index, doordat het belang van de EMU landen in de "Protector" portefeuille hoger is dan de weging in de index. Hiermee zorgen we dat de vreemde valuta exposure tot 35% van de totale portefeuille beperkt blijft. In de volgende grafiek is duidelijk de zeer diverse performance te zien van de verschillende landen waarin wordt belegd door het fonds.

Obligatie portefeuille

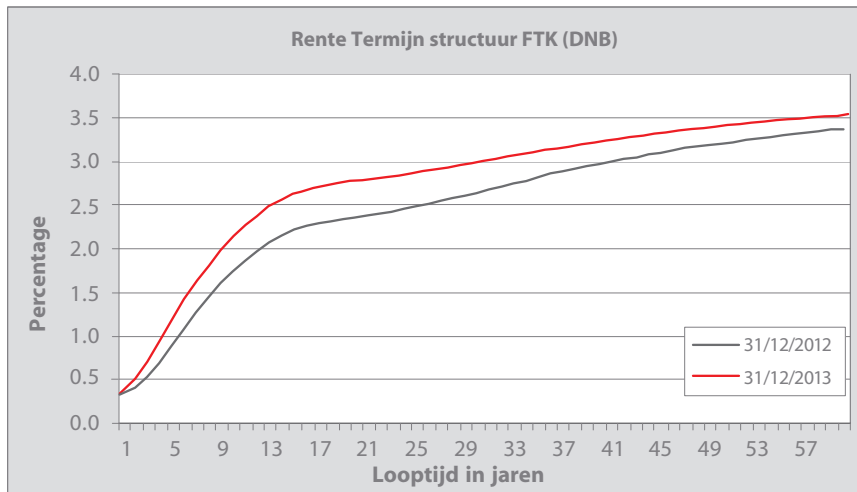
De rentes stegen over de gehele linie. Dat is normaal gesproken geen goed teken, omdat met een stijgende rente de waarde van obligaties daalt. De benchmark Citigroup Euro Broad Investment Grade steeg echter met 2,1%. Over 2013 was de totale return van onze obligatieportefeuille -2,1%. Dit wordt veroorzaakt door de langere looptijd van de obligaties in de portefeuille van "Protector", die sterker reageren op de rente-stijging dan de benchmark (gemiddelde looptijd benchmark is ongeveer 5 jaar). Onze gemiddelde looptijd ligt nu boven de 16 jaar. De verplichtingen van "Protector" kennen een vergelijkbare looptijd, zelfs nog iets groter, als de obligatie-portefeuille en zijn dan ook in dezelfde mate gedaald.

Onroerend goed portefeuille

Onze portfolio deed het niet goed met een resultaat van -3,4%. Dit werd met name veroorzaakt door de in het verleden geselecteerde fondsen.

Liquiditeiten

De liquiditeiten bedroegen € 26 miljoen per jaareinde 2013. Dit komt overeen met 1,2% van het belegd vermogen.

Derivaten en Securities Lending

De vermogensbeheerders mogen onder strikte voorwaarden derivaten gebruiken als dit voor het efficiënt beheer absoluut nodig is. Het bezit van eigenlijke stukken heeft de voorkeur en het gebruik van derivaten dient geminimaliseerd te worden. De portefeuille kan deels beleend worden ('securities lending') tegen storting van een ander pand (geld of waardepapier) met dagelijkse herwaardering, zodat eventueel additioneel onderpand kan worden gevraagd. Het Bestuur heeft de jaarlijkse controle op de securities lending gedelegeerd aan een gespecialiseerde ExxonMobil afdeling. Deze brengt jaarlijks hierover rapport uit aan de voorzitter van het Bestuur. Dit rapport wordt ook besproken in de Beleggingscommissie.

Feitelijk gebruik van derivaten (inclusief wisselkoers gerelateerde derivaten) en securities lending ultimo 2013 (markt exposure)

Manager	Belegging	Portfolio 31-12-2013 M€	Derivatives used exposure 31-12-2013			Securities Lending			
			31-12-2013	M€	%	used 31-12-2013	income M€	Avg on loan %	income bps
BlackRock	World ex USA LC	463	yes	4,8	1,0%	yes	0,4	8,3%	9,4
Northern Trust	USA LC aandelen	300	no	-	-	yes	0,1	5,5%	2,1
ACWI IMI	Dev. +Emerg. markets	763	yes	4,8	0,6%	yes	0,5	7,2%	6,5
BlackRock	EMU aandelen	188	yes	1,9	1,0%	yes	0,4	8,2%	19,8
Horsley Bridge	Venture capital	67	no	-	-	no	-	-	-
	Aandelen	1.018	yes	6,6	0,7%	yes	0,9	6,9%	8,5
Black Rock	Euro credit obligaties	210	no	-	-	no	-	-	-
Black Rock	Euro long government LDI	838	no	-	-	no	-	-	-
Black Rock	Euro obligaties	1.048	no	-	-	no	-	-	-
	Vastrentend	1.048	no	-	-	no	-	-	-
LaSalle	Onroerend Goed	50	no	-	-	no	-	-	-
	Cash	26	no	-	-	no	-	-	-
	Totaal	2.142	yes	6,6	0,3%	yes	0,9	3,3%	4,0

Maatschappelijk Verantwoord Beleggen

Wetgeving in Nederland stelt het financieel belang van gepensioneerden en actieven voorop. De regering volgt de internationale ontwikkelingen en implementeert wetgeving die daaruit voortkomt. Het terrein van Maatschappelijk Verantwoord Beleggen is heel groot en divers, op allerlei terreinen moeilijk in te vullen en gaat soms tegen de wet in (bijv. anti-dierproeven, maar wettelijke plicht om deze te doen). "Protector" belegt grotendeels in beursgenoteerde ondernemingen (via indexing) en gaat ervan uit dat ondernemingen zich aan de wet houden. "Protector" belegt via pooled funds, waarbij het beleid vast staat (bijv. indexing). Een eigen invulling zou dus betekenen het verlaten van de efficiënte pooled fund oplossing en het kiezen voor een separate portefeuille met hogere kosten. Daar waar mogelijk wordt gebruik gemaakt van aandeelhouders stemrecht, waarbij de aangestelde vermogensbeheerders dit uitvoeren. Leidend principe voor het stemgedrag is het beschermen en verhogen van de waarde van de beleggingen van het fonds. Door regelmatig te stemmen kunnen aandeelhouders de manier waarop een bedrijf wordt geleid beïnvloeden, zo dat de waarde voor de aandeelhouders wordt verhoogd door best practices voor ondernemingsbeleid te stimuleren.

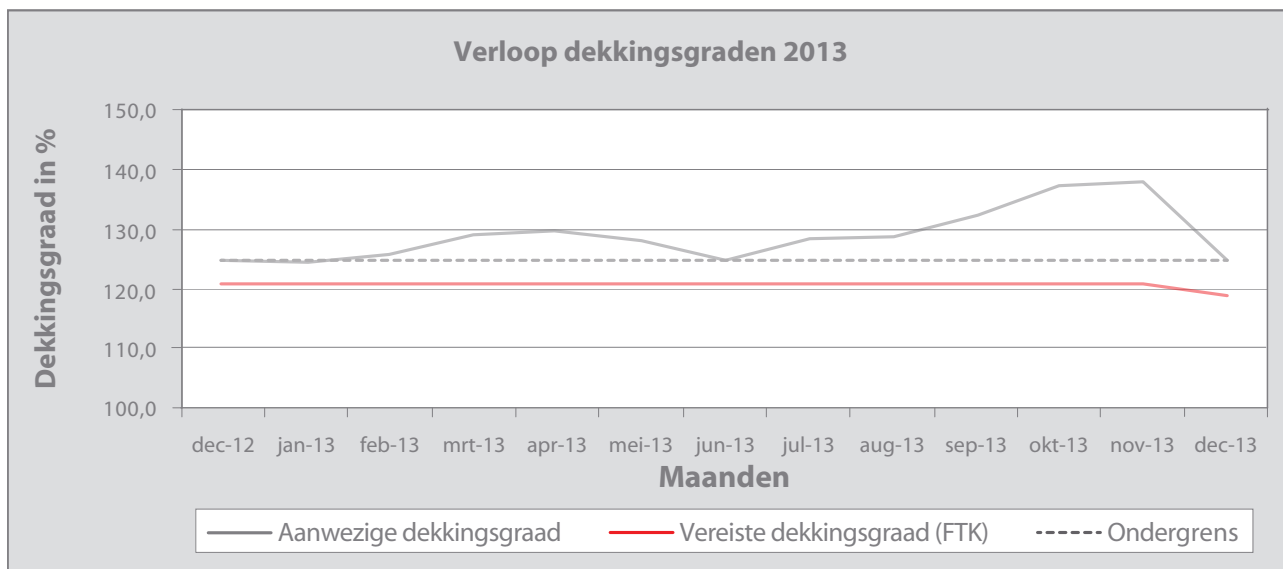
Op 1 januari 2013 is het investeringsverbod in clustermunitie in werking getreden. Het verbod is een uitwerking van het Verdrag inzake Clustermunitie. Het verbod geldt voor in Nederland gevestigde financiële ondernemingen waaronder pensioenfondsen. Het verbod kent drie uitzonderingen. Onder die uitzonderingen is het toegestaan om transacties gebaseerd op een index uit te voeren, maar alleen als die index voor minder dan vijf procent bestaat uit individuele ondernemingen die onder het investeringsverbod vallen. "Protector" belegt index gebaseerd en de indexen voldoen aan deze uitzonderingsclausule.

Financiële paragraaf

De actuaire concludeert in zijn rapport, dat het op basis van het FTK gedefinieerd Minimum Vereist (Eigen) Vermogen voor nominale pensioenaanspraken per 31 december 2013 aanwezig was. Ook het Vereist (Eigen) Vermogen was per 31 december 2013 aanwezig. Omdat het aanwezig vermogen meer bedraagt dan de ondergrens, heeft het Bestuur kunnen besluiten om in de jaarrekening een restitutie naar de TO van € 177,2 miljoen euro op te nemen. Deze zal in principe in de loop van 2014 worden geëffectueerd. Het resultaat in 2013 is na restitutie van premie € 5,9 miljoen negatief. Het resultaat op beleggingen, inclusief wijziging rentetermijnstructuur is doorgaans de meest significante (en volatiele) post in de bepaling van het jaarresultaat. In 2013 bedroeg dit beleggingsresultaat € 206 miljoen. De winst op aandelen en de gedaalde technische voorziening (door de opgelopen rente) droegen positief bij. De vastrentende waarden daalden aanzienlijk door onder andere ditzelfde rente-effect.

Dekkingsgraad

(In procenten)	31-12-2013	31-12-2012	31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
Aanwezige dekkingsgraad	125,0	125,0	129,1	129,2	129,7
Vereiste dekkingsgraad FTK	119,8	120,9	123,6	129,2	129,7

De dekkingsgraad ultimo 2013 is gelijk aan 125,0%. Ultimo 2012 bedroeg de dekkingsgraad 125,0%. De per ultimo 2012 aanwezige dekkingsgraad was hoger dan de vereiste FTK dekkingsgraad van 120,9%. Het niveau van 120,9% is voor het gehele jaar 2013 gehanteerd als vereiste dekkingsgraad (met uitzondering van 31 december 2013). De fluctuatie van de dekkingsgraad in 2013 is met name veroorzaakt door de marktbevingen op de beurskoers en de fluctuatie van de rente in 2013. In juli is de dekkingsgraad onder de 125% geweest en hebben de Toegetreden Ondernemingen een extra bijdrage gestort van € 322 duizend. Daarnaast hebben de koopsommen van de TO voor de wijziging van de regelingen in augustus, november en december geleid tot een stijging van de dekkingsgraad in die perioden. De dekkingsgraad eindigt in december op 125,0% na restitutie van de premie.

Actuariële analyse van het resultaat

De samenstelling van het resultaat over 2013 en 2012 en de wijzigingen daarin blijken uit het volgende overzicht:

(Bedragen x € 1.000)	2013	2012
Wijziging rentetermijnstructuur	52.112	-99.431
Resultaat op intrest/beleggingen	153.860	220.403
Resultaat op premie	-213.363	-93.390
Resultaat op kosten	338	437
Resultaat op uitkeringen	77	-
Resultaat op overige kanssystemen	3.115	-42.460
Incidentele mutaties	-2.067	-
Resultaat	-5.928	-14.441

Wijziging rentetermijnstructuur

De onder deze post begrepen toevoeging aan de technische voorziening heeft betrekking op de wijziging van de RTS, van 31 december 2012 naar 31 december 2013. Voor alle looptijden steeg de rente, leidend tot een daling van de technische

voorziening. De RTS kan worden herleid naar één vast rentepercentage. Per 31 december 2012 bedroeg de gemiddelde interne rekenrente 2,4%. Per 31 december 2013 was de gemiddelde interne rekenrente 2,8%, bij de alsdan gepubliceerde RTS.

Resultaat op intrest/beleggingen

Het werkelijk behaalde rendement was in 2013 per saldo positief. Door de gestegen rente en opgelopen spread nam de waarde van de vastrentende waarden en rentederivaten af. Zakelijke waarden stegen in 2013 in waarde. Ook is onder deze post de voor de technische voorzieningen benodigde intrest opgenomen, waarbij van de éénjaarsrente van de RTS is uitgegaan (0,351%). De technische voorzieningen worden vastgesteld op basis van de door DNB gepubliceerde RTS.

Resultaat op premie

Voor de vaststelling van het premieresultaat wordt de feitelijke premie (-135.768) vergeleken met de premie zoals deze aan de technische voorziening wordt toegevoegd (77.595) zonder de solvabiliteitsopslag. In de feitelijke premie is de restitutie aan de TO opgenomen.

Resultaat op overige kanssystemen

Onder resultaat op overige kanssystemen wordt o.a. opgenomen het resultaat op sterfte, het resultaat op arbeidsongeschiktheid en het resultaat op mutaties.

In 2013 zijn hier tevens opgenomen het resultaat van de volgende wijzigingen:

- Het partnerpensioen van 1,26% naar 1,4% per 1 augustus 2013;
- De overgang naar de nieuwe correctiefactoren op de ervaringssterfte;
- De IBNR van 14% naar 12% per 31 december 2013;
- De Invaliditeitsvoorziening van 4% naar 3% per 31 december 2013;
- Het uitgestelde partnerpensioen per 31 december 2013.

Incidentele mutaties

Dit negatieve resultaat wordt veroorzaakt door de onderstaande posten:

- De wijziging van de onderstelde jaarlijkse stijging van de Invaliditeitsvoorziening van 4% naar 3% per 31 december 2013 (een positief resultaat van 2.409);
- De wijziging van de IBNR-voorziening vanwege de daling van de risicopremie ten behoeve van arbeidsongeschiktheid van 14% naar 12% (een positief resultaat van 1.360);
- De wijziging van de leeftijds- en inkomensafhankelijke correctiefactoren op de sterftetekansen per 31 december 2013 (een negatief resultaat van -/ 5.836).

Kostendekkende premie

De kostendekkende en feitelijke premie volgens artikel 130 van de Pensioenwet zijn als volgt:

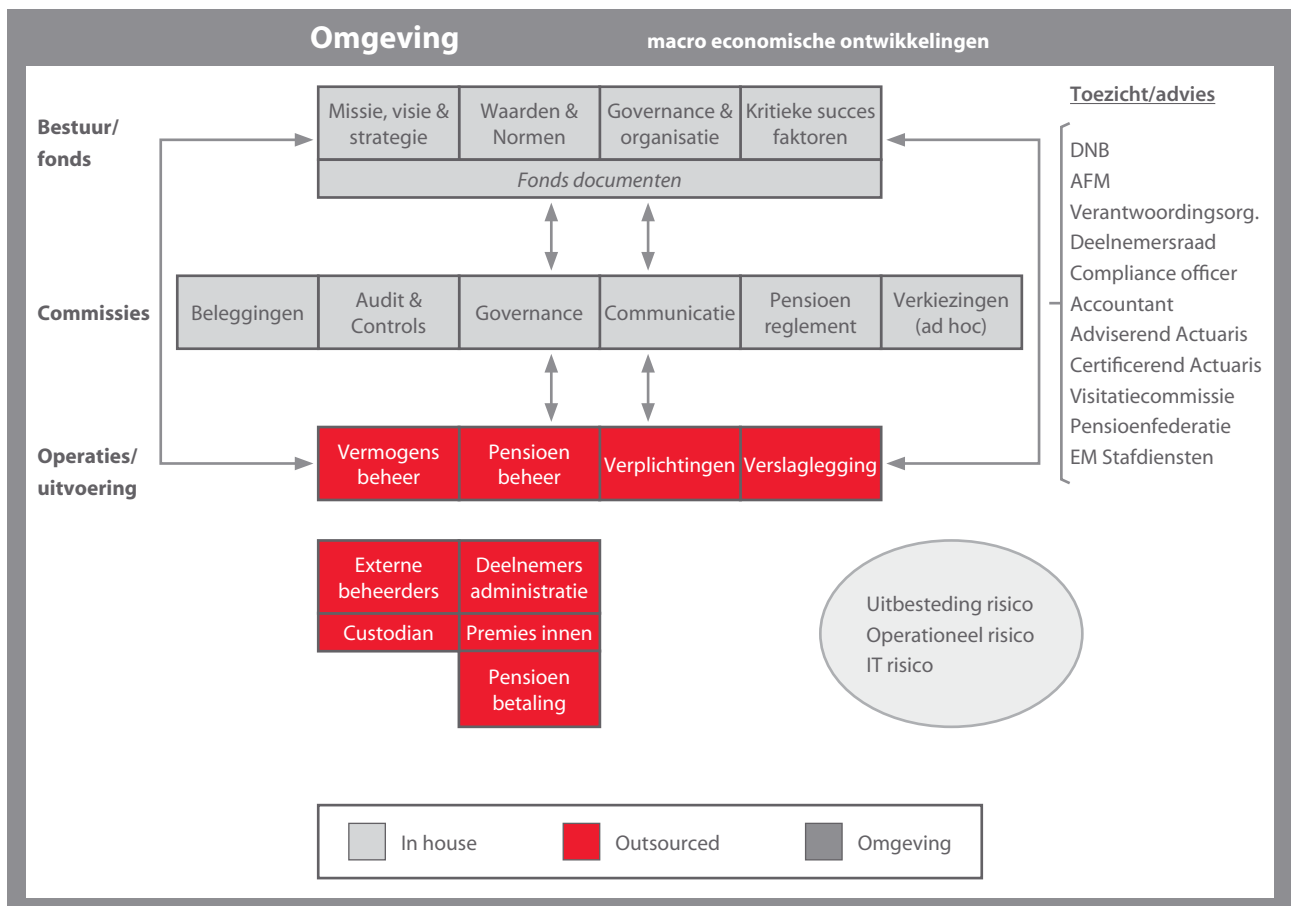
<i>(Bedragen x € 1.000)</i>	2013	2012
Kostendekkende premie (ex post)	94.041	76.749
Kostendekkende premie (ex ante)	71.714	58.504
Feitelijke premie na restitutie	-135.768	-30.702
Feitelijke premie vóór restitutie	96.838	80.469

De feitelijke premie is in 2013 negatief vanwege de restitutie van 177.198, zijnde het overschot boven de dekkingsgraad van 125% per 31 december 2013. De restitutie ad 177.198 is berekend door eerst de premie met 55.408 op te trekken tot de kostendekkende premie ex post en deze vervolgens te verminderen met 232.606 totdat de dekkingsgraad per 31 december 2013 weer uitkomt op 125,0%.

De ex-ante premie betreft een schatting bij aanvang van het kalenderjaar. De ex-post premie is de kostendekkende premie zoals opgenomen in de jaarrekening en jaarverslag over het verslagjaar. De feitelijke premie is de werkelijk betaalde premie over het verslagjaar. Het verschil tussen de ex ante kostendekkende premie en de ex post kostendekkende premie wordt voornamelijk veroorzaakt doordat in de eerstgenoemde niet (een schatting van) de koopsom voor de wijziging van het partnerpensioen per 31 december 2013 en de wijziging van de reservering voor partnerpensioen per 31 december 2013 (inclusief de bijbehorende solvabiliteitsopslag) zijn opgenomen. De feitelijke premie vóór premie restitutie aan de TO is kostendekkend.

Risicoparagraaf

Het fonds heeft een raamwerk voor risico's en controls opgesteld dat schematisch als volgt kan worden weergegeven:

Vanuit dit raamwerk zijn voor ieder onderdeel de activiteiten, risico's en controls in kaart gebracht. Dit werk bouwt voort op het risk assessment dat het Bestuur in 2011 uitgevoerd heeft en er is gebruik gemaakt van de handleiding Integraal Risico-management, gepubliceerd door de Pensioenfederatie in 2012. Middels een controls kalender houdt het Bestuur overzicht over de uitgevoerde controls. De belangrijkste risico's worden hieronder verder toegelicht.

Risico van (onverwachte) beëindiging van de uitvoeringsovereenkomst

Conform de bepalingen in artikel 4 van de Uitvoeringsovereenkomst wordt binnen een maand na afloop van elk kwartaal - aan de hand van een tussentijdse vergelijking van de bezittingen en de verplichtingen - bepaald of er sprake is van een tekort ten opzichte van de Ondergrens zoals beschreven in de ABTN. Indien er een tekort is geconstateerd, zullen de TO ieders aandeel in dat tekort uiterlijk 3 maanden na afloop van het desbetreffende kwartaal aanvullen.

Conform de bepalingen in artikel 7 van de Uitvoeringsovereenkomst zal bij ontbinding van het fonds worden bepaald of er voldoende middelen zijn ter dekking van de vastgestelde rechten en aanspraken. Indien er een tekort wordt geconstateerd, dan zal elke TO - alleen of tezamen met de andere TO - verplicht zijn het tekort aan te vullen.

Indien en zolang de toezegging van de TO niet wijzigt, zal het fonds niet in de situatie kunnen komen dat het fonds er zonder korten niet meer uit kan komen.

Er vindt jaarlijks overleg met de TO plaats inzake de Uitvoeringsovereenkomst. De financiële positie van de TO wordt periodiek beoordeeld door het Bestuur.

Als de TO aangeven dat zij de Uitvoeringsovereenkomst per enige datum in de toekomst wensen te wijzigen, zal het geheel van toezegging, toeslagen, beleggingen en financiering opnieuw bezien dienen te worden. In de periode tot aan de datum van wijziging, vindt na afloop van elk kwartaal de toetsing plaats. De TO zullen een geconstateerd tekort dienen aan te vullen. De dekkingsgraad van het fonds zal derhalve steeds minimaal gelijk zijn aan de Ondergrens.

Indien de TO onverwacht een geconstateerd tekort - in afwijking van de Uitvoeringsovereenkomst - niet aanvullen, is er sprake van een crisis. Er dient direct (juridisch) gehandeld te worden. Of er sprake is van een crisis die korten op termijn noodzakelijk maakt, zal ondermeer afhangen van de dekkingsgraad van het fonds en de bereidheid en het vermogen van de TO om het tekort op een later moment wel aan te vullen. Deze situatie wordt verder beschreven in het Crisisplan.

Toelichting risico's

Voor een toelichting op de risico's verwijzen we naar de jaarrekening onderdeel "Risicobeheer en derivaten" vanaf pagina 61.

Verwacht en gepland voor 2014

Aanpassen pensioenregeling(en)

In verband met het verder verlagen van de fiscaal gefaciliteerde pensioenopbouw en de introductie van het nieuwe FTK zal het huidige pensioenreglement C van het fonds aangepast moeten worden. De precieze wet- en regelgeving vanuit 'Den Haag' wordt afgewacht. De TO en de Ondernemingsraad zullen hier vervolgens overleg over voeren en tot afspraken komen die

vervolgens door het Bestuur geïmplementeerd moeten worden. De invoerdatum voor deze wijzigingen is nu voorzien voor 1 januari 2015.

Communicatie

Het fonds heeft in de afgelopen periode veel aandacht besteed aan de communicatie. Nu de pensioenrichtleeftijd per 1 januari 2014 is aangepast naar 67 jaar zal de pensioenplanner opnieuw aangepast moeten worden. Verder bestaan er plannen voor een verdere digitale informatieverstrekking. De wet- en regelgeving moet dat echter wel toestaan. Bij de start van het nieuwe pensioenstelsel komen nieuwe regels voor communicatie. Op basis van de resultaten van de evaluatie van de informatiebepalingen en de resultaten van het project pensioencommunicatie, worden de informatiebepalingen in de pensioenwetgeving aangepast. De ingangsdatum is 1 januari 2015.

Governance

Het Bestuur zal in 2014 verder invulling geven aan de vereisten die de Wet versterking bestuur Pensioenfondsen stelt. Dit betekent dat in de loop van dit jaar de statuten opnieuw gewijzigd zullen moeten worden. Verder zal de Deelnemersraad zijn einde kennen en zal het Verantwoordingsorgaan nieuwe stijl in werking moeten treden. Hiertoe dient een nieuw Reglement voor het Verantwoordingsorgaan te worden vastgesteld. Daarin zullen ook de nieuwe taken en verantwoordelijkheden van dat orgaan moeten worden vastgelegd. Tevens zal een gevolg gegeven moeten worden aan de nieuwe Code Pensioenfondsen. De Code Pensioenfondsen trad in werking op 1 januari 2014. De Code moet worden ingevoerd volgens het principe "pas toe of leg uit". Naleving van de Code Pensioenfondsen is wettelijk verplicht vanaf 1 juli 2014. Daardoor krijgen de pensioenfondsen een half jaar de tijd om de Code te implementeren.

Deskundigheidsbevordering

Het Bestuur heeft de afgelopen periode veel aandacht besteed aan de invulling van de nieuwe vereisten van DNB in het kader van de deskundigheidsbevordering. Het Bestuur heeft ook in 2013 het kennisniveau van de huidige bestuurs- en de DR-leden zowel individueel alsook als geheel bevorderd. In 2013 hebben twee (nieuwe) bestuursleden de SPO-opleiding Leergang Besturen van een Pensioenfonds (deskundigheidsniveau 2) gevolgd. Verder is in 2013 een deskundigheids- toets voor het Bestuur gehouden. De resultaten hiervan zullen in 2014 naar verwachting gaan leiden tot het opstellen van een vernieuwd deskundigheids- en opleidingsplan.

Breda, 17 april 2014

Stichting Pensioenfonds "Protector"
Het Bestuur

A.J. van der Linden, Voorzitter
P. Huisman
G.M.W. Shultz-Sibbel
J.J.M. Muffels
M.J. den Hertog
P.J.C. Mertens
M. Meulblok, Vice-voorzitter
P. Weijel

Protector

PENSIOENFONDS MEDEWERKERS EXXONMOBIL NEDERLAND

Jaarrekening

1 Balans per 31 december 2013

Activa (na verwerking van het resultaat)		31-12-2013	31-12-2012
<i>(Bedragen x € 1.000)</i>			
Beleggingen voor risico pensioenfonds	(1)	2.117.735	2.074.499
Vorderingen en overlopende activa	(2)	24.748	31.529
Liquide middelen	(3)	1.028	800
		2.143.511	2.106.828

Passiva (na verwerking van het resultaat)		31-12-2013	31-12-2012
<i>(Bedragen x € 1.000)</i>			
Stichtingskapitaal en reserves	(4)	392.765	398.693
Technische voorzieningen	(5)	1.571.062	1.594.772
Kortlopende schulden en overlopende passiva	(6)	179.684	113.363
		2.143.511	2.106.828

(*) De nummering verwijst naar de toelichting.

<i>(In procenten)</i>		31-12-2013	31-12-2012
Dekkingsgraad op basis van FTK		125,0	125,0

2 Staat van baten en lasten over 2013

<i>(Bedragen x € 1.000)</i>		2013	2012
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers	(7)	-135.768	-30.702
Beleggingsresultaten risico pensioenfonds	(8)	159.444	242.338
Saldo waardeoverdrachten risico pensioenfonds	(9)	494	-382
Pensioenuitkeringen	(10)	-51.954	-49.582
Mutatie technische voorzieningen	(11)		
Pensioenopbouw		-49.509	-43.243
Toeslagen		-11.699	-17.969
Rentetoevoeging		-5.584	-21.934
Onttrekkingen voor pensioenuitkeringen		52.031	49.479
Onttrekkingen voor uitvoeringskosten		2.165	990
Wijziging marktrente		52.112	-144.444
Wijziging introductie UFR		-	45.013
Wijziging actuariële uitgangspunten		-2.067	-44.986
Overige wijzigingen		-13.739	2.667
		<u>23.710</u>	<u>-174.427</u>
Herverzekeringen	(12)	-27	-30
Uitvoeringskosten	(13)	-1.827	-1.656
Saldo van baten en lasten		<u>-5.928</u>	<u>-14.441</u>
Bestemming saldo			
Mutatie algemene reserve		-5.928	-14.441

(*) De nummering verwijst naar de toelichting.

3 Kasstroomoverzicht 2013

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode.

(Bedragen x € 1.000)	2013	2012
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers	-135.768	-30.702
Saldo waardeoverdrachten risico pensioenfonds	494	-382
Pensioenuitkeringen	-51.954	-49.582
Herverzekeringen	-27	-30
Uitvoeringskosten	-1.827	-1.656
Mutatie vorderingen en overlopende activa	6.781	-5.919
Mutatie overige schulden en overlopende passiva	66.321	98.228
	-115.980	9.957
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Verkopen beleggingen	581.628	485.841
Aankopen beleggingen	-466.901	-497.595
Directe opbrengsten	3.341	3.563
Overige mutaties beleggingen	-156	91
Kosten vermogensbeheer	-1.704	-1.658
	116.208	-9.758
Mutatie liquide middelen	228	199

(Bedragen x € 1.000)	2013	2012
Samenstelling geldmiddelen		
Liquide middelen per 1 januari	800	601
Mutatie liquide middelen	228	199
Liquide middelen per 31 december	1.028	800

4 Toelichting behorende bij de jaarrekening

Inleiding

Het doel van Stichting Pensioenfonds "Protector", statutair gevestigd te Breda, is het nu en in de toekomst verstrekken van uitkeringen aan pensioengerechtigden ter zake van ouderdom en overlijden; tevens verstrekt het fonds uitkeringen aan arbeidsongeschikte deelnemers. Deze doelstelling is nader uitgewerkt in onder andere de statuten, het pensioenreglement, de uitvoeringsovereenkomst en de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota van Stichting Pensioenfonds "Protector".

Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving.

Schattingswijziging

Vanaf boekjaar 2013 wordt rekening gehouden met correctiefactoren op de sterftekansen van de Prognosestafel 2012-2062 op basis van aangepaste ervaringssterfte genaamd 'Mercer Hoog 2012' (2012: Mercer Hoog 2010). Per saldo heeft dit geleid tot een verhoging van de technische voorzieningen met circa € 5,8 miljoen op basis van de deelnemersgegevens en RTS per 31 december 2012.

Voorts besloot het Bestuur tot aanpassing van de grondslagen betreffende arbeidsongeschiktheid. "Protector" ging uit van een jaarlijkse verhoging van 4% van de pensioengrondslag én de opgebouwde pensioenaanspraken van de gewezen deelnemers met premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid. Het Bestuur besloot wegens deze nieuwe marktinformatie dit percentage aan te passen naar 3 met ingang van 31 december 2013. Het effect hiervan is een lagere technische voorziening van circa € 2,4 miljoen.

De premie voor de arbeidsongeschiktheidsdekkingen is vanaf 2014 verlaagd van 14% naar 12% van de koopsom voor de jaaropbouw. Dientgevolge is ook de IBNR-voorziening per 31 december 2013 neerwaarts bijgesteld. Het effect hiervan is een lagere technische voorziening van circa € 1,3 miljoen.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Algemeen

De gehanteerde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van voorgaand jaar.

Alle bedragen zijn vermeld in duizenden euro's, tenzij anders vermeld.

Beleggingen en pensioenverplichtingen worden gewaardeerd op reële waarde. Overige activa en passiva worden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs, tenzij anders is vermeld.

Voor zover noodzakelijk, wordt op activa een voorziening voor mogelijke oninbaarheid in mindering gebracht.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, indien de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft, of in de periode van herziening en toekomstige perioden, indien de herziening gevolgen heeft voor zowel de verslagperiode als toekomstige perioden.

Verwerking van activa en passiva

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economische potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, en waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, en waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde. Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post "nog af te wikkelen transacties".

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te

wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valuta koersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar de rapporteringsvaluta euro tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen reële waarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum.

	31-12-2013	31-12-2012
US Dollar	1,3780	1,3184
Britse Pond	0,8320	0,8111
Japanse Yen	144,8295	113,9955
Zwitserse Frank	1,2255	1,2068
Zweedse Kroon	8,8500	8,5768
Australische Dollar	1,5402	1,2699
Canadese Dollar	1,4641	1,3127
Hong Kong Dollar	10,6843	10,2187

Beleggingen voor risico pensioenfonds

Algemeen

De beleggingen worden gewaardeerd op reële waarde. Slechts indien de reële waarde van een belegging niet betrouwbaar kan worden vastgesteld vindt waardering plaats op basis van geamortiseerde kostprijs.

Vastgoedbeleggingen

Niet-beursgenoteerde indirecte vastgoedbeleggingen

worden gewaardeerd tegen de reële waarde welke is bepaald op basis van de door de vermogensbeheerder van het fonds afgegeven intrinsieke waarde, zijnde een benadering van de marktwaarde.

Aandelen

Beursgenoteerde aandelen en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers.

Niet aan een beurs genoteerde fondsen zijn gewaardeerd tegen de reële waarde op basis van de door de vermogensbeheerder van het fonds afgegeven intrinsieke waarde, zijnde een benadering van de marktwaarde.

Vastrentende waarden

Beursgenoteerde vastrentende waarden en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers, verhoogd met de lopende interest.

Niet aan een beurs genoteerde fondsen zijn gewaardeerd op basis van de geschatte toekomstige nettokasstromen (rente en aflossingen) die uit de beleggingen zullen voortvloeien, contant gemaakt tegen de geldende marktrente en rekening houden met het risicoprofiel en de looptijd.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen worden opgenomen tegen de reële waarde van de tegenprestatie, gewoonlijk de geamortiseerde kostprijs. Een voorziening wordt getroffen op de vorderingen op grond van verwachte oninbaarheid.

Stichtingskapitaal en reserves

De reserves worden met name gevormd door de algemene reserve. De algemene reserve houdt rekening met de financiële positie en de aard en omvang van de risico's die het fonds loopt. De algemene reserve is bedoeld voor het opvangen van de verzekeringstechnische risico's en beleggingsrisico's (waaronder het renterisico). Het fonds heeft een algemene reserve ter grootte van minimaal 25%

van de voorziening pensioenverplichtingen berekend op basis van de VPVmax4% (de ondergrens). Het jaarresultaat zal toegevoegd of onttrokken worden aan de algemene reserve zolang het maximum of het minimum niet bereikt is.

Technische voorzieningen

Voorziening pensioenverplichtingen

De voorziening pensioenverplichtingen is gelijk aan de contante waarde van:

1. De tijdsevenredig opgebouwde pensioenen;
2. De toekomstige pensioenopbouw van (gewezen) deelnemers met premievrijstelling wegens arbeidsongeschiktheid. Er wordt geen rekening gehouden met de mogelijkheid van revalidatie;
3. De veronderstelde jaarlijkse inflatiecorrectie van 3% (2012: 4%) tot pensioeningang voor de (gewezen) deelnemers met premievrijstelling wegens arbeidsongeschiktheid;
4. Het ingegane arbeidsongeschiktheidspensioen.

De voorziening pensioenverplichtingen is berekend op basis van de hieronder vermelde veronderstellingen.

Daarnaast is in de voorziening pensioenverplichtingen de IBNR (Incurred But Not Reported)-voorziening opgenomen. Deze technische voorziening is bedoeld om de schade die in de toekomst ontstaat door voor de balansdatum ingegane arbeidsongeschiktheid te kunnen financieren, ook indien de uitvoeringsovereenkomst met de toetredende onderneming is beëindigd. De IBNR is gelijk aan de risicopremies voor het arbeidsongeschiktheidsrisico van de laatste drie jaren. De risicopremie bedraagt 12% (2012: 14%) van de bruto actuariële koopsom ter financiering van de jaarinkoop. Deze risicopremies worden voor de wijziging in de rentetermijnstructuur herrekend.

De veronderstellingen voor de vaststelling van de voorziening pensioenverplichtingen per balansdatum zijn:

Rekenrente

De door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur ultimo boekjaar. De rentetermijnstructuur is gebaseerd op een

driemaandsgemiddelde met toepassing van de Ultimate Forward Rate. Het hanteren van de UFR houdt in dat voor ver in de toekomst liggende verplichtingen (20 jaar tot 60 jaar) een aangepaste rentecurve wordt gehanteerd. Voor verplichtingen korter dan 20 jaar geldt de rentetermijnstructuur op basis van een driemaandsgemiddelde.

Sterftekansen

De in september 2012 door het Actuarieel Genootschap gepubliceerde AG Prognosetafel 2012-2062, onder toepassing van de correctiefactoren Mercer 2012 "Hoog" (2012: correctiefactoren Mercer 2010 "Hoog") op de sterftekansen uit deze tabel.

Leeftijdsbepaling

De leeftijd van iedere verzekerde wordt in jaren en maanden nauwkeurig bepaald.

Betalingswijze

De uitkeringen worden continu betaalbaar verondersteld.

Gehuwdheid of partnerschap

Bij de berekening van de technische voorzieningen voor niet-ingegaan partnerpensioen wordt voor alle (gewezen) deelnemers van gehuwdheidsfrequenties uitgegaan. De gehuwdheidsfrequenties van de AG-tafels GBM/GBV 1985-1990 worden gehanteerd met de aanpassing, dat de gehuwdheidsfrequentie op de standaard pensioendatum op één wordt gesteld. Bij ingang van het partnerpensioen is de feitelijke burgerlijke staat het uitgangspunt.

Leeftijdsverschil man-vrouw

Aangenomen wordt dat de man steeds 3 jaar ouder is dan de vrouw.

Voorziening voor toekomstige excassokosten

Voor toekomstige excassokosten wordt een voorziening gevormd van 2% van de netto technische voorziening.

Wezenpensioen

Voor wezenpensioen wordt een voorziening gevormd van

5% van de netto technische voorzieningen voor niet-ingegaan partnerpensioen.

Overlijdensuitkering

Voor de eenmalige uitkeringen na overlijden van de deelnemer wordt een voorziening gevormd van 1% van de netto technische voorzieningen voor niet-ingegaan partnerpensioen.

Kortlopende schulden en overlopende passiva

Deze worden gewaardeerd op de geamortiseerde kostprijs.

Grondslagen voor de resultaatbepaling

Algemeen

Voor zover niet anders vermeld worden baten en lasten verwerkt in het resultaat van het jaar, waarop zij betrekking hebben.

Premiebijdragen van werkgevers en werknemers

Onder premiebijdragen van werkgevers en werknemers wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Met betrekking tot bijstorting/restitutie van de premie is in de uitvoeringsovereenkomst tussen het fonds en de Toegetroden Ondernemingen (TO) hierover het volgende vastgelegd:

De jaarlijkse afrekening wordt bepaald aan de hand van het aanwezige vermogen - voor vaststelling van de afrekening - aan het eind van het boekjaar:

- a) Indien het aanwezige vermogen meer bedraagt dan de premiekortinggrens dan wordt het overschot ten opzichte van de premiekortinggrens in mindering gebracht op de

reeds betaalde voorschotpremies en eventuele bijstortingen. Indien het overschot hoger is dan de betaalde voorschotpremies is de feitelijke premie nihil en vindt restitutie plaats.

- b) Indien het aanwezige vermogen minder bedraagt dan de premiekortingsgrens, maar meer dan het vereist vermogen, dan is de feitelijke premie gelijk aan de voorschotpremie.
- c) Indien het aanwezige vermogen minder bedraagt dan het vereist vermogen, maar meer dan de ondergrens, dan is de feitelijke premie gelijk aan de voorschotpremie.
- d) Indien het aanwezige vermogen minder bedraagt dan de ondergrens, dan zullen de Toegetreden Ondernemingen ieders aandeel in het tekort ten opzichte van de ondergrens uiterlijk 3 maanden na afloop van het boekjaar aanvullen. De feitelijke premie is daarmee gelijk aan de voorschotpremie plus alle bijstortingen.

Premiekorting, respectievelijk restitutie zoals bepaald in Artikel 4, lid 15a van de uitvoeringsovereenkomst zal niet plaats vinden indien het Bestuur van mening is dat een dergelijke korting, respectievelijk restitutie in strijd is met de belangen van het fonds. In geval binnen het Bestuur geen eenstemmigheid bestaat over de vraag of van een zodanige situatie al dan niet sprake is, zal advies van de Deelnemersraad worden gevraagd.

Beleggingsresultaten risico pensioenfonds

Onder de directe beleggingsopbrengsten wordt verstaan alle aan het boekjaar toe te rekenen inkomsten uit beleggingen, zijnde dividend van aandelen en de aan het boekjaar toe te rekenen rentebedragen van vastrentende beleggingen.

Onder indirecte beleggingsopbrengsten wordt verstaan de verandering in de waarde van beleggingen. Met de directe en indirecte beleggingsopbrengsten zijn verrekend de aan de opbrengsten gerelateerde transactiekosten, provisies en valutaverschillen.

Saldo waardeoverdrachten risico pensioenfonds

Deze post bevat het saldo van bedragen uit hoofde van overgenomen dan wel overgedragen pensioenverplichtingen.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de aan deelnemers uitgekeerde bedragen inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn berekend op actuariële grondslagen en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Grondslagen kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is conform de indirecte methode opgesteld. Er is onderscheid gemaakt tussen kasstromen uit pensioenactiviteiten en beleggingsactiviteiten.

5 Toelichting op de balans per 31 december 2013

1. Beleggingen voor risico pensioenfonds

<i>(Bedragen x € 1.000)</i>	Vastgoed beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Totaal
Stand per 1 januari 2013	57.569	991.152	1.025.778	2.074.499
Aankopen	-	17.938	448.963	466.901
Verkopen	-2.585	-171.984	-407.059	-581.628
Overige mutaties	62	-674	768	156
Waardemutaties	-4.566	183.128	-20.755	157.807
Stand per 31 december 2013	50.480	1.019.560	1.047.695	2.117.735

<i>(Bedragen x € 1.000)</i>	Vastgoed beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Totaal
Stand per 1 januari 2012	59.631	850.397	912.375	1.822.403
Aankopen	-	74.695	422.900	497.595
Verkopen	-	-72.152	-413.689	-485.841
Overige mutaties	-200	109	-	-91
Waardemutaties	-1.862	138.103	104.192	240.433
Stand per 31 december 2012	57.569	991.152	1.025.778	2.074.499

De overige mutaties hebben o.a. betrekking op mutaties liquide middelen onder beheer bij de vermogensbeheerder, te vorderen dividend(belasting) en valutakoersverschillen.

Reële Waarde

Schattingen en veronderstellingen

Zoals vermeld in de toelichting zijn de beleggingen van het fonds nagenoeg allemaal gewaardeerd tegen reële waarde per balansdatum en is het over het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de reële waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. Voor sommige andere financiële instrumenten, zoals beleggingsvorderingen en -schulden, geldt dat de boekwaarde de reële waarde benadert als gevolg van het kortetermijnkarakter van de vorderingen en schulden. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de reële waarde.

Voor de meerderheid van de financiële instrumenten van het fonds kan gebruik worden gemaakt van marktnoteringen. Echter, bepaalde financiële instrumenten, zoals bijvoorbeeld derivaten zijn gewaardeerd door middel van gebruikmaking van waardeeringsmodellen en -technieken, inclusief verwijzing naar de huidige reële waarde van vergelijkbare instrumenten.

Het fonds belegt zelf in beleggingsfondsen, maar met het oog op de transparantie inzake de beleggingen is de informatie in deze toelichting gebaseerd op de beleggingen in de portefeuilles van deze beleggingsfondsen ("Look through"). Deze beleggingsfondsen worden gewaardeerd op basis van de intrinsieke waarde (NAV) zoals bepaald door de vermogensbeheerders.

Op basis van de boekwaarde kan het volgende onderscheid worden gemaakt:

<i>(Bedragen x € 1.000)</i>	(Directe en afgeleide) marktnoteringen	Waarderings- modellen en technieken	Totaal
Per 31 december 2013			
Vastgoed beleggingen	49.316	1.164	50.480
Aandelen	951.709	67.851	1.019.560
Vastrentende waarden	1.047.695	-	1.047.695
	2.048.720	69.015	2.117.735
Per 31 december 2012			
Vastgoed beleggingen	56.474	1.095	57.569
Aandelen	928.460	62.692	991.152
Vastrentende waarden	1.025.778	-	1.025.778
	2.010.712	63.787	2.074.499

De participaties in private equity funds zijn o.b.v. Net Asset Values van de onderliggende funds. Deze NAV's bevatten schattingen aangezien er geen liquide markt voor is.

Vastgoed beleggingen

<i>(Bedragen x € 1.000)</i>	31-12-2013	31-12-2012
Specificatie vastgoed beleggingen naar soort:		
Indirect vastgoed (participaties in beleggingsfondsen)	49.316	56.474
Kortlopende vorderingen inzake vastgoed beleggingen	429	439
Liquide middelen inzake vastgoed beleggingen	735	656
	50.480	57.569

De belegging in vastgoed bestaat in 2013 en 2012 volledig uit investeringen in Nederland.

	31-12-2013		31-12-2012	
	x € 1.000	In %	x € 1.000	In %
Specificatie vastgoed beleggingen naar sector:				
Kantoren	16.497	32,7	19.878	34,5
Woningen	8.702	17,2	9.139	15,9
Winkels	24.117	47,8	27.457	47,7
Kortlopende vorderingen en liquide middelen	1.164	2,3	1.095	1,9
	50.480	100,0	57.569	100,0

Aandelen

De belegging in aandelen bestaat in 2013 en 2012 volledig uit beleggingen in beleggingsfondsen.

(Bedragen x € 1.000)	31-12-2013	31-12-2012
Specificatie aandelen naar soort:		
Aandelen developed countries	871.461	833.047
Aandelen emerging markets	80.248	95.413
Private equity aandelen	67.851	62.692
	1.019.560	991.152

Het fonds belegt in beleggingsfondsen waarin securities lending wordt toegepast. Op basis van het security lending programma, waarin het pensioenfonds deelneemt, wordt een vergoeding voor het tijdelijk uitlenen van effecten ontvangen. Ultimo 2013 bedroeg de waarde van de uitgeleende effecten € 57 miljoen (2012: € 73 miljoen). Hiervoor zijn zekerheden ontvangen ad € 59 miljoen (2012: € 74 miljoen).

	31-12-2013		31-12-2012	
	x € 1.000	In %	x € 1.000	In %
Specificatie aandelen naar regio:				
Europa	386.006	37,8	379.334	38,3
Noord-Amerika	437.275	42,9	398.265	40,2
Oceanië/Verre Oosten	154.454	15,2	163.760	16,5
Overig	41.825	4,1	49.793	5,0
	1.019.560	100,0	991.152	100,0

Vastrentende waarden

De belegging in vastrentende waarden bestaat in 2013 en 2012 volledig uit beleggingen in beleggingsfondsen.

	31-12-2013		31-12-2012	
	x € 1.000	In %	x € 1.000	In %
Specificatie vastrentende waarden naar soort:				
BlackRock Euro Government Enhanced Index Fund	-	-	291.380	28,4
BlackRock Euro Corporate Enhanced Index Fund	210.176	20,1	314.240	30,6
BlackRock LSFIII EURO TAILORED Fund XXIX	837.519	79,9	420.158	41,0
	1.047.695	100,0	1.025.778	100,0

Per 31-12-2013 en 31-12-2012 zijn geen obligaties uitgeleend.

	31-12-2013		31-12-2012	
	x € 1.000	In %	x € 1.000	In %
Specificatie vastrentende waarden naar bedrijfstak:				
Overheden	891.913	85,2	778.314	75,8
Financiële instellingen	45.440	4,3	74.318	7,3
Handels- en industriële instellingen	49.034	4,7	86.825	8,5
Belangen in beleggingsinstellingen	59.879	5,7	79.817	7,8
Overige	1.429	0,1	6.504	0,6
	1.047.695	100,0	1.025.778	100,0

	31-12-2013		31-12-2012	
	x € 1.000	In %	x € 1.000	In %
Specificatie vastrentende waarden naar regio:				
Europa	972.652	92,9	974.777	95,0
Noord-Amerika	20.889	2,0	23.348	2,3
Oceanië / Verre Oosten	5.569	0,5	4.651	0,5
Overige	48.585	4,6	23.002	2,2
	1.047.695	100,0	1.025.778	100,0

2. Vorderingen en overlopende activa

(Bedragen x € 1.000)	31-12-2013	31-12-2012
Rekening courant onderneming	24.748	31.398
Waardeoverdrachten	-	114
Vooruitbetaalde kosten	-	14
Overige vorderingen	-	3
	24.748	31.529

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

3. Liquide middelen

<i>(Bedragen x € 1.000)</i>	31-12-2013	31-12-2012
ABN AMRO Bank N.V.	1.028	800

Onder de liquide middelen worden opgenomen die kasmiddelen en tegoeden op bankrekeningen, die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn en niet het karakter van beleggingen hebben.

4. Stichtingskapitaal en reserves

<i>(Bedragen x € 1.000)</i>	Stichtings kapitaal	Algemene reserve	Totaal
Stand per 1 januari 2012	1	413.133	413.134
Uit bestemming saldo van baten en lasten	-	-14.441	-14.441
Stand per 31 december 2012	1	398.692	398.693
Uit bestemming saldo van baten en lasten	-	-5.928	-5.928
Stand per 31 december 2013	1	392.764	392.765

Solvabiliteit

<i>(Bedragen x € 1.000)</i>	31-12-2013	31-12-2012
Minimaal vereist eigen vermogen	65.265	66.589
Vereist eigen vermogen (FTK)	310.291	333.902

De vermogenspositie van het pensioenfonds kan worden gekarakteriseerd als toereikende solvabiliteit. Voor de berekening van het vereist eigen vermogen wordt gebruik gemaakt van het standaard model.

5. Technische voorzieningen

<i>(Bedragen x € 1.000)</i>	Pensioenverplichting
Stand per 1 januari 2012	1.420.345
Mutatie technische voorziening	174.427
Stand per 31 december 2012	1.594.772
Mutatie technische voorzieningen	-23.710
Stand per 31 december 2013	1.571.062

Mutatie technische voorzieningen

(Bedragen x € 1.000)	31-12-2013	31-12-2012
Pensioenopbouw	49.509	43.243
Toeslagen	11.699	17.969
Rentetoevoeging	5.584	21.934
Onttrekkingen voor pensioenuitkeringen	-52.031	-49.479
Onttrekkingen voor uitvoeringskosten	-2.165	-990
Wijziging marktrente	-52.112	144.444
Wijziging introductie UFR	-	-45.013
Wijziging actuariële uitgangspunten	2.067	44.986
Overige wijzigingen	13.739	-2.667
	-23.710	174.427

Voor een verdere toelichting op de mutaties zie de toelichting op de staat van baten en lasten.

De voorziening voor pensioenverplichtingen is naar categorie van deelnemers als volgt samengesteld:

	31-12-2013		31-12-2012	
	Aantal	x € 1.000	Aantal	x € 1.000
Deelnemers	1.437	732.048	1.608	814.656
Gewezen deelnemers	1.177	100.680	1.046	70.958
Pensioengerechtigden	2.329	738.334	2.273	709.158
	4.943	1.571.062	4.927	1.594.772

De methode voor de berekening van de pensioenverplichtingen is zodanig toegepast dat er geen sprake is van een financieringsachterstand.

Naar hun aard hebben de technische voorzieningen in het algemeen een langlopend karakter.

Korte beschrijving van de pensioenregeling

De pensioenregeling tot 31 december 2013 bestaat uit een basispakket en een keuzepakket. In het basispakket wordt per deelnemersjaar een ouderdomspensioen opgebouwd van 1,80% voor regeling A (pensioenleeftijd 60 jaar) en 2,00% voor regeling B (pensioenleeftijd 65 jaar) van de voor dat deelnemersjaar geldende pensioengrondslag (eindloonsysteem).

Verder wordt op opbouwbasis een partnerpensioen, en een wezenpensioen verzekerd en op risicobasis tijdelijk partnerpensioen en een arbeidsongeschiktheidspensioen verzekerd. In het keuzepakket zijn hoog/laag, aankopen tijdelijk ouderdomspensioen en uitruil partnerpensioen en ouderdomspensioen geregeld.

Vanaf 2014 wordt de pensioenregeling aangepast. Zie hiervoor de toelichting in het bestuursverslag.

6. Kortlopende schulden en overlopende passiva

(Bedragen x € 1.000)	31-12-2013	31-12-2012
Afdracht loonheffing en premie	1.339	1.145
Te betalen kosten	737	961
Uitkeringen	137	86
Waardeoverdrachten	273	-
Schuld aan Toegetreden Ondernemingen	177.198	111.171
	179.684	113.363

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

Schuld aan Toegetreden Ondernemingen: Het Bestuur heeft besloten dat het overschot van 2013 boven de dekkinggraad van 125,0% aan de TO gerestitueerd wordt overeenkomstig de uitvoeringsovereenkomst. Deze geeft aan dat indien het aanwezige vermogen meer bedraagt dan de premiekortingsgrens het overschot ten opzichte van de premiekortingsgrens in mindering wordt gebracht op de reeds betaalde voorschotpremies en eventuele bijstortingen. Indien het overschot hoger is dan de betaalde voorschotpremies is de feitelijke premie nihil en vindt restitutie plaats. Zie ook toelichting hierover bij premie.

Risicobeheer en derivaten

Solvabiliteitsrisico

Het fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit op basis van de marktwaarde van de pensioenverplichtingen. Het belangrijkste risico voor het fonds betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het fonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen als ook naar de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd.

Indien de solvabiliteit van het fonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het fonds de premie voor de onderneming en deelnemers moet verhogen. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.

De aanwezige dekkinggraad heeft zich als volgt ontwikkeld:

	Vermogen x € 1.000	Technische voorzieningen x € 1.000	Dekkinggraad %
Stand per 31 december 2012	1.993.465	1.594.772	125,0
Mutatie	-29.638	-23.710	-
Stand per 31 december 2013	1.963.827	1.571.062	125,0

<i>(In procenten)</i>	2013	2012
Dekkingsgraad per 1 januari	125,0	129,1
Premieresultaat	-13,2	-6,3
Uitkeringen	0,8	1,1
Beleggingsresultaat	9,2	14,7
Wijziging marktrente	4,2	-8,4
Overige	-1,0	-5,2
Dekkingsgraad per 31 december	125,0	125,0

Het surplus/tekort op FTK grondslagen is als volgt:

<i>(Bedragen x € 1.000)</i>	31-12-2013	31-12-2012
Voorziening pensioenverplichtingen	1.571.062	1.594.772
Buffers:		
S1 Renterisico	66.578	92.259
S2 Risico zakelijke waarden	235.229	242.012
S3 Valutarisico	131.695	135.007
S4 Grondstoffenrisico	-	-
S5 Kredietrisico	35.606	38.212
S6 Verzekeringstechnisch risico	47.360	48.933
Diversificatie effect	-206.177	-222.521
Vereist eigen vermogen (vereiste buffers)	310.291	333.902
Vereist pensioenvermogen (art. 132 Pensioenwet)	1.881.353	1.928.674
Aanwezig pensioenvermogen	1.963.827	1.993.465
	82.474	64.791

Bij de berekening van de buffers past het pensioenfonds de standaardmethode toe. Voor de samenstelling van de beleggingen wordt uitgegaan van de huidige asset mix (2012: strategische) in de evenwichtssituatie.

Beleid en risicobeheer

Het Bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van bovengenoemde risico's. Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- beleggingsbeleid
- premiebeleid
- herverzekeringsbeleid
- toeslagenbeleid.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruikgemaakt van ALM- studies.

Een ALM-studie is een analyse van de structuur van de pensioenverplichtingen en van verschillende beleggingsstrategieën en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's.

Marktrisico

Marktrisico omvat de mogelijkheden voor winst of verlies en omvat het renterisico, prijs(koers)risico en valutarisico.

De strategie van het fonds met betrekking tot het beleggingsrisico wordt bepaald door de beleggingsdoelstellingen. Het marktrisico wordt op dagelijkse basis beheerst in overeenstemming met de aanwezige beleidskaders en richtlijnen. De overall-marktposities worden periodiek gerapporteerd aan het Bestuur.

Renterisico

Renterisico is het risico dat de waarden van de portefeuille vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen veranderen als gevolg van ongunstige veranderingen in de marktrente. Dit risico bestaat doordat beleggingen en verplichtingen niet in dezelfde mate gevoelig zijn voor rentebewegingen. Het renterisico neemt af naarmate de looptijd van de beleggingen meer overeenkomt met de looptijd van de verplichtingen.

Om het renterisico voor het fonds te beperken heeft de Beleggingscommissie in de tweede helft 2011 een studie naar Liability Driven Investing (LDI) gedaan. Naar aanleiding van deze studie heeft het Bestuur begin 2012 besloten om relatief kortlopende obligaties om te zetten naar langlopende obligaties. Deze transitie is verspreid over een periode van twee jaar. De LDI strategie is in 2013 volledig geïmplementeerd.

De rentegevoeligheid kan worden gemeten door middel van de duration. De duration is de (met de contante waarde van de kasstromen) gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren.

	31-12-2013		31-12-2012	
	Balanswaarde x € 1.000	Duration	Balanswaarde x € 1.000	Duration
Duration van de vastrentende waarden	1.047.695	16,8	1.025.778	11,8
Duration van de vastrentende waarden in verhouding tot totaal beleggingen	2.117.735	8,3	2.074.499	5,8
Voorziening pensioenverplichtingen	1.571.062	16,3	1.594.772	16,8

Op balansdatum is de duration van de beleggingen korter dan de duration van de verplichtingen. Er is derhalve sprake van een zogenaamde "duration-mismatch". Dit betekent dat bij een rentestijging de waarde van de beleggingen minder snel daalt dan de waarde van de verplichtingen (bij toepassing van de actuele marktrentestructuur), waardoor de dekkingsgraad zal stijgen. Bij een rentedaling zal de waarde van de beleggingen minder snel stijgen dan de waarde van de verplichtingen, waardoor de dekkingsgraad zal dalen.

Prijrisico

Prijrisico is het risico van waarde wijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen, die wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren. Omdat alle beleggingen

worden gewaardeerd tegen reële waarde waarbij waarde wijzigingen onmiddellijk in het saldo van baten en lasten worden verwerkt, zijn alle wijzigingen in marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat. Het prijsrisico wordt gemitigeerd door diversificatie van de beleggingen na te streven. Bij de aandelenbeleggingen wordt dan ook in circa 8.000 verschillende aandelen belegd in 46 landen.

Valutarisico

Het totaalbedrag dat niet in euro's is belegd bedraagt ultimo 2013 circa 34,9% (2012: 34,4%) van de beleggingsportefeuille. Vreemde valuta komen alleen voor in de categorie aandelen. Er wordt maximaal 35% in andere valuta dan de euro belegd. Het valutarisico wordt niet afgedekt tenzij het Bestuur daarover anders beslist.

Het fonds belegt zelf in beleggingsfondsen, maar met het oog op de transparantie inzake de beleggingen is de informatie in deze toelichting gebaseerd op de beleggingen in de portefeuilles van deze beleggingsfondsen ("Look through"). Binnen deze fondsen vindt eveneens geen afdekking van het valutarisico plaats.

De vreemde valutapositie is als volgt te specificeren:

<i>(Bedragen x € 1.000)</i>	31-12-2013	31-12-2012
US dollar	442.712	403.671
Britse pond	52.492	53.387
Japanse yen	50.187	47.373
Canadese dollar	28.299	32.115
Zwitserse frank	21.762	20.635
Australische dollar	17.838	21.118
Chinese yuan	14.076	15.493
Zuid-Koreaanse won	11.531	12.915
Taiwanese dollar	8.298	8.985
Zweedse kroon	7.783	7.531
Braziliaanse real	7.584	10.697
Hong Kong dollar	6.798	7.506
Russische roebel	4.981	5.736
Singapore dollar	3.483	4.434
Overig	70.707	73.769
	748.531	725.365

Onder de regel overig zijn overige valuta's (van met name emerging markets) met een kleinere waarde dan € 5 miljoen opgenomen.

Kredietrisico

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het fonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee Over The Counter (OTC) derivatenposities

worden aangegaan en aan bijvoorbeeld herverzekeraars. Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het fonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten waardoor het fonds financiële verliezen lijdt.

Beheersing vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen op totaalniveau, dat wil zeggen met inachtneming van alle posities die een tegenpartij heeft jegens het fonds; het vragen van extra zekerheden zoals onderpand en dergelijke bij het uitlenen van effecten. Ter afdekking van het settlementrisico wordt door het fonds enkel belegd in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementsysteem functioneert.

Ten aanzien van de kredietwaardigheid van de debiteuren van de vastrentende portefeuille kan het volgende overzicht worden gegeven:

	31-12-2013		31-12-2012	
	x € 1.000	In %	x € 1.000	In %
AAA	536.805	51,2	435.649	42,4
AA	287.379	27,4	234.623	22,9
A	68.517	6,5	121.988	11,9
BBB	147.155	14,1	226.777	22,1
BB	3.909	0,4	2.608	0,3
Geen rating	3.930	0,4	4.133	0,4
	1.047.695	100,0	1.025.778	100,0

De post geen rating heeft betrekking op de cash positie bij het BlackRock Euro Corporate Enhanced Index Fund.

Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Waar de overige risico-componenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico kan worden beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Er moet eveneens rekening worden gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies.

Ultimo 2013 heeft "Protector" beleggingen in indirect vastgoed en private equity, welke niet op korte termijn omgezet kunnen worden in liquide middelen tegen een aanvaardbare prijs. De impact op de liquiditeitsrisico is beperkt aangezien de beleggingen in vastgoed en private equity beperkt zijn in verhouding tot de totale beleggingen.

Actuariële risico's

De belangrijkste actuariële risico's zijn de risico's van langlevens, overlijden en arbeidsongeschiktheid.

Langlevensrisico

Het langlevensrisico is het belangrijkste actuariële (verzekeringstechnische) risico. Langlevensrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen. Als gevolg

hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting. Door toepassing van een actuele AG-prognosetafel met adequate correcties voor ervaringssterfte is het langlevensrisico verdisconteerd in de waardering van de pensioenverplichtingen. De prognosetafel wordt periodiek herzien, na publicatie van een nieuwe prognosetafel door het Actuarieel Genootschap. Voor de ervaringssterfte wordt uitgegaan van een externe maatstaf (zoals bedoeld in de Good Practice Gebruik Fondsspecifieke Ervaringssterfte van DNB uit 2012).

Overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico

Het overlijdensrisico betekent dat het fonds in geval van overlijden mogelijk een partnerpensioen moet toekennen waarvoor door het fonds geen voorzieningen zijn getroffen. Dit risico kan worden uitgedrukt in risicokapitalen.

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het fonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij invaliditeit en het toekennen van een arbeidsongeschiktheidspensioen ("schadereserve"). Voor dit risico wordt jaarlijks een risicopremie in rekening gebracht. Het verschil tussen de risicopremie en de werkelijke kosten wordt verwerkt via het resultaat. De actuariële uitgangspunten voor de risicopremie worden periodiek herzien.

De overlijdensrisico's voortvloeiende uit de verzekering van partnerpensioen zijn op stop-loss basis herverzekerd bij Zwitserleven. Een dergelijk contract houdt in dat het fonds het grootste deel van het risico zelf draagt. Alleen als de schade over de contractperiode meer bedraagt dan het eigen behoud, zal Zwitserleven het schadebedrag dat uitstijgt boven het eigen behoud uitkeren. Het eigen behoud wordt vastgesteld als 200% van de premie over de contractperiode bij volledige herverzekering van het overlijdensrisico. Het huidige contract is afgesloten voor een periode van 5 jaar en loopt tot en met 31 december 2017.

Toeslagrisico

Toeslagen kunnen alleen worden toegekend indien en voor zover additionele premies door de werkgevers zijn gestort. Het toeslagrisico is derhalve geen risico voor het fonds.

Risico's specifieke financiële instrumenten

Derivaten

"Protector" belegde ultimo 2013 in fondsen die voor € 6,6 miljoen (2012 € 43,0 miljoen) belegden aan derivaten. Het betreft in alle gevallen een tijdelijke belegging van dividenden, tot aan de eerstvolgende herbalancering. De exposure voor "Protector" is indirect omdat het gaat om beleggingen in fondsen die op hun beurt belegd hebben in index futures. De daling ten opzichte van vorig jaar is veroorzaakt door de verkoop van de BlackRock Euro Government Enhanced Index fund.

Principes voor het gebruik van derivaten (met uitzondering van wisselkoers gerelateerde derivaten)

1. Het bezit van eigenlijke stukken (obligaties of aandelen) heeft de voorkeur en het gebruik van derivaten dient geminimaliseerd te worden.
2. Het gebruik van derivaten zal gematigd en voorzichtig moeten zijn in omvang en beperkt tot gebieden waar het economische voordeel duidelijk gedefinieerd is en groter is dan het extra risico dat gelopen wordt.
3. Het gebruik van derivaten dient beperkt te worden tot kosten-effectieve alternatieven voor het kopen of verkopen van onderliggende eigenlijke effecten om het volgende te bereiken:
 - liquiditeit
 - asset allocatie doelen (inclusief vastrentende duration aanpassing)

- lagere transactie kosten
 - minder dure aankoop prijs
 - weinig kostende risico afdekking van bestaande meetbare transacties
 - additioneel rendement zonder dat marktvoorspelling nodig is
4. Speculatief gebruik van derivaten is verboden. Een derivaat wordt geacht speculatief te zijn als het niet een risico afdekt van een bestaande aanwijsbare positie of wanneer het geen substituut is voor een gewenste fysieke effecten positie. Met een derivaat die gebruikt wordt om een positie af te dekken mag het bedrag van de onderliggende positie niet overstegen worden. Het gebruik van een derivaat met hefboomwerking, waardoor het effect van een prijs- of tariefsverandering op de onderliggende fysieke transactie wordt versterkt, is speculatief en verboden.

Security lending

De portefeuille kan deels beleend worden tegen storting van onderpand (geld of waardepapier) met dagelijkse herwaardering, zodat eventueel additioneel onderpand kan worden gevraagd.

Overige niet-financiële risico's

Operationeel risico

Operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Dergelijke risico's worden door het fonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering betrokken zijn op gebieden zoals interne organisatie, procedures, processen en controles, kwaliteit geautomatiseerde systemen, enzovoorts. Deze kwaliteitseisen worden periodiek getoetst door het Bestuur en middels de ISAE 3402 en soortgelijke rapportages van de externe partijen.

Systeemrisico

Systeemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale markten) niet langer naar behoren functioneert, waardoor beleggingen van het fonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor andere marktpartijen, is dit risico voor het fonds niet beheersbaar.

Verbonden partijen

Identiteit van verbonden partijen

Er is sprake van een relatie tussen het fonds, de toegetreden ondernemingen en hun bestuurders.

Transacties met bestuurders

De bestuurders ontvangen geen beloning van het fonds. Er zijn geen leningen verstrekt aan en er zijn geen vorderingen op (voormalige) bestuurders.

Overige transacties met verbonden partijen

Betreffende de uitvoeringsovereenkomst tussen fonds en werkgever met betrekking tot de financiering van de aanspraken en de uitvoering van de regeling wordt verwezen naar de uitvoeringsovereenkomst. I.v.m. de uitvoering van de regeling brengt Esso Nederland B.V. het fonds jaarlijks kosten in rekening. Voor 2013 is dit 318 duizend euro (blz. 74, onder 13).

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Langlopende contractuele verplichtingen

Het fonds heeft een uitbestedingsovereenkomst afgesloten met Syntrus Achmea voor een periode van 9 jaar tot 31 december 2019. De jaarlijks te betalen vergoeding bedraagt 889 duizend euro (2012: 889 duizend euro). De totale verplichting voor de resterende looptijd bedraagt 5.335 duizend euro (31 december 2012: 6.223 duizend euro).

Investeringsverplichtingen

Per balansdatum 31 december 2013 bestaat er een investeringsverplichting ten aanzien van Private Equity beleggingen van circa USD 20 miljoen (2012: USD 25 miljoen).

6 Toelichting op de staat van baten en lasten over 2013

7. Premiebijdragen van werkgevers en werknemers

<i>(Bedragen x € 1.000)</i>	2013	2012
Bijdragen werkgevers	5.217	4.868
Bijdragen werknemers	1.491	1.397
Koopsommen werkgevers (optrek tot kostendekkende premie)	55.408	52.604
Koopsommen werkgevers (toeslagen)	14.900	21.600
Koopsommen werkgevers (wijziging partnerpensioen)	19.500	-
Overige premies werkgevers	322	-
Restitutie overige premies werkgevers	-232.606	-111.171
	-135.768	-30.702

Het Bestuur heeft vastgesteld dat in 2013 het overschot boven de afgesproken dekkingsgraad wordt terugbetaald aan de Toegetreden Ondernemingen overeenkomstig de uitvoeringsovereenkomst situatie a (pagina 79). De restitutie bedraagt € 177.198 (2012: € 111.171) en is berekend door eerst de premie met € 55.408 op te trekken tot de kostendekkende premie ex post en deze vervolgens te verminderen met € 232.606 totdat de dekkingsgraad per 31 december 2013 weer uitkomt op 125,0%.

De overige premies werkgevers 2013 zijn de premies die de werkgevers betaald hebben om de dekkingsgraad (30 juni 2013) terug op de in de Uitvoeringsovereenkomst vastgelegde ondergrens te brengen.

De kostendekkende en feitelijke premie volgens artikel 130 van de Pensioenwet zijn als volgt:

<i>(Bedragen x € 1.000)</i>	2013	2012
Kostendekkende premie (ex post)	94.041	76.749
Kostendekkende premie (ex ante)	71.714	58.504
Feitelijke premie na restitutie	-135.768	-30.702
Feitelijke premie vóór restitutie	96.838	80.469

De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie na restitutie is als negatieve bate verantwoord.

De samenstelling van de kostendeekkende premie ex-post is als volgt:

<i>(Bedragen x € 1.000)</i>	2013	2012
a1: Nominaal pensioen inkoop op marktwaarde per 1-1	47.503	43.305
a2: Toeslag surplusregeling voor deelnemers per 31-12 op marktwaarde	3.726	2.521
a3: Mutatie TV a.g.v. waardeoverdrachten	592	-403
a4: Mutatie TV i.v.m. verhoging partnerpensioen per 1 augustus 2013	5.869	-
a5: Mutatie TV i.v.m. wijziging reservering partnerpensioen	9.412	-
b1: Opslag voor excassokosten	1.442	1.146
b2: Opslag voor directe kosten	1.124	1.023
c: Bijdrage aan voorwaardelijke onderdelen	8.421	15.096
d: Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen FTK)	15.952	14.061
	94.041	76.749

De samenstelling van de kostendeekkende premie ex-ante is als volgt:

<i>(Bedragen x € 1.000)</i>	2013	2012
a1: Nominaal pensioen inkoop op marktwaarde per 1-1	41.485	40.928
a2: Toeslag surplusregeling voor deelnemers per 31-12 op marktwaarde	2.688	-
b1: Opslag voor excassokosten	1.147	810
b2: Opslag voor directe kosten	974	961
c: Bijdrage aan voorwaardelijke onderdelen	13.192	12.985
d: Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen FTK)	12.228	2.820
	71.714	58.504

8. Beleggingsresultaten risico pensioenfondsen

<i>(Bedragen x € 1.000)</i>	Directe beleggings- opbrengsten 2013	Indirecte beleggings- opbrengsten 2013	Totaal 2013
Vastgoed beleggingen	2.842	-4.566	-1.724
Aandelen	482	183.128	183.610
Vastrentende waarden	-	-20.755	-20.755
Overige opbrengsten/lasten	17	-	17
	3.341	157.807	161.148
Kosten vermogensbeheer			-1.704
			159.444

<i>(Bedragen x € 1.000)</i>	Directe beleggings- opbrengsten 2012	Indirecte beleggings- opbrengsten 2012	Totaal 2012
Vastgoed beleggingen	2.928	-1.862	1.066
Aandelen	559	138.103	138.662
Vastrentende waarden	-	104.192	104.192
Overige opbrengsten/lasten	76	-	76
	3.563	240.433	243.996
Kosten vermogensbeheer			-1.658
			242.338

9. Saldo waardeoverdrachten risico pensioenfonds

<i>(Bedragen x € 1.000)</i>	2013	2012
Overgenomen pensioenverplichtingen	1.567	122
Overgedragen pensioenverplichtingen	-1.073	-504
	494	-382

Dit betreft de ontvangst van of betaling aan pensioenfonds of pensioenverzekeraar van respectievelijk de vorige of nieuwe werkgever van de contante waarde van premievrije pensioenaanspraken van deelnemers die tot de ontslagdatum zijn opgebouwd. De ontvangen koopsommen worden aangewend voor de inkoop van extra dienstjaren.

De toevoeging aan de technische voorziening uit hoofde van de overgenomen pensioenverplichtingen bedraagt 1.761 (2012: 166). Het resultaat op de overgenomen pensioenverplichtingen bedraagt in 2013 -194 (2012: -44).

De afname van de technische voorziening uit hoofde van de overgedragen pensioenverplichtingen bedraagt 1.157 (2012: 577). Het resultaat op de overgedragen pensioenverplichtingen bedraagt in 2013 84 (2012: 73).

10. Pensioenuitkeringen

<i>(Bedragen x € 1.000)</i>	2013	2012
(Tijdelijke) ouderdomspensioenen	41.439	39.379
Partnerpensioenen	9.705	9.313
Wezenpensioenen	165	138
Arbeidsongeschiktheidsuitkering	621	737
Afkopen	23	15
Overige uitkeringen	1	-
	51.954	49.582

De post afkopen betreft de afkoop van pensioenen die lager zijn dan € 451,22 (2012: € 438,44) per jaar overeenkomstig de Pensioenwet (artikel 66).

De toeslagen op de uitkeringen per 1 januari 2014 zoals vastgesteld door het Bestuur bedraagt 0,97% (2013: 1,92%).

11. Mutatie technische voorzieningen

Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen het effect op de voorziening pensioenverplichtingen uit hoofde van de in het verslagjaar opgebouwde nominale pensioenrechten.

Toeslagen

Toeslagverlening is bedoeld om de waarde van het pensioen op peil te houden. De toeslagverlening op pensioenaanspraken en op pensioenuitkeringen is voorwaardelijk en vindt alleen plaats als de financiële middelen van het fonds dit toelaten. Er bestaat dus een risico dat er een jaar geen toeslagverlening plaatsvindt. Het Bestuur van het pensioenfonds beslist elk jaar of er een toeslag wordt verleend. Op de pensioenrechten van pensioengerechtigden en pensioenaanspraken van gewezen deelnemers kan jaarlijks per 1 januari toeslag worden verleend met maximaal 90% van de procentuele toename van het afgeleide Consumentenprijsindexcijfer van september van het jaar voorafgaand aan het jaar waarin de toeslagverlening plaatsvindt ten opzichte van september van het daaraan voorafgaande jaar. Hierbij wordt uitgegaan van het Consumentenprijsindexcijfer alle huishoudens afgeleid, zoals vastgesteld door het Centraal Bureau voor de Statistiek. De verhoging is maximaal gelijk aan de algemene loonstijging bij de werkgever in het voorafgaande kalenderjaar. Het Bestuur beslist evenwel jaarlijks in hoeverre pensioenrechten en pensioenaanspraken worden aangepast. Voor deze voorwaardelijke toeslagverlening is geen reserve gevormd. De toeslagverlening wordt uit bijdragen van de Toegetreden Ondernemingen gefinancierd. Toeslagverlening vindt pas plaats nadat de bijdragen door de Toegetreden Ondernemingen zijn voldaan. Als de Toegetreden Ondernemingen in enig jaar een extra aanvullende premie voor toeslagverlening hebben betaald, kan het Bestuur in dat jaar besluiten tot een incidentele toeslagverlening.

Rentetoevoeging

De voorziening pensioenverplichtingen is in het boekjaar opgerent met 0,351% (2012: 1,544%). Dit is de éénjaarsrente uit de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per 31 december 2012.

Onttrekkingen voor pensioenuitkeringen

In de voorziening pensioenverplichtingen zijn de actuarieel verwachte uitkeringen opgenomen gedurende het boekjaar. Onder deze post is de verwachte vrijval uit de voorziening pensioenverplichtingen uit hoofde van het doen van uitkeringen verantwoord.

Onttrekkingen voor uitvoeringskosten

In de voorziening pensioenverplichtingen is een voorziening opgenomen ter dekking van toekomstige excassokosten. Een deel van deze voorziening valt vrij door het doen van uitkeringen in het boekjaar.

Wijziging marktrente

Het verloop van de voorziening pensioenverplichtingen is gebaseerd op de rentetermijnstructuur per 31 december 2012. Ultimo boekjaar vindt een omrekening plaats naar de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per 31 december 2013. Het effect van deze omrekening is onder deze post verantwoord.

Wijziging introductie UFR

In de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur is in 2012 voor de ver in de toekomst liggende verplichtingen (20 jaar tot 60 jaar) een Ultimate Forward Rate ingevoerd. Het effect van deze wijziging is hier in 2012 opgenomen.

Wijziging actuariële uitgangspunten

In 2013 zijn de actuariële grondslagen gewijzigd. Dit betreft de wijziging van:

- De correctiefactoren op de sterftekansen van 'Mercer Hoog 2010' naar 'Mercer Hoog 2012'. Het effect hiervan is 5.836;
- De reservering ten behoeve van de IBNR van 14% naar 12%. Het effect hiervan is -1.360;
- De Invaliditeitsvoorziening van 2% naar 3%. Het effect hiervan is -2.409.

Overige wijzigingen

(Bedragen x € 1.000)	2013	2012
Resultaat op sterfte	-988	-441
Resultaat op arbeidsongeschiktheid	-341	-727
Resultaat op mutaties	3.176	4.289
Resultaat op overige technische grondslagen	-15.586	-454
	-13.739	2.667

Het resultaat op arbeidsongeschiktheid is hier exclusief het resultaat van de verrekening met de toeslagverlening.

Onder het resultaat op overige technische grondslagen zit opgenomen de wijziging pensioenregeling ter grootte van -15.586. Dit betreft de wijziging van het partnerpensioen van 1,26% naar 1,4% per 1 augustus 2013 -5.986 en de wijziging van het uitgestelde partnerpensioen per 31 december 2013 -9.600.

12. Herverzekeringen

(Bedragen x € 1.000)	2013	2012
Premies stoploss	27	30

13. Uitvoeringskosten

<i>(Bedragen x € 1.000)</i>	2013	2012
Administratiekosten	915	895
Accountantskosten	76	70
Actuariskosten	308	275
Overige kosten	210	154
Doorbelasting Esso Nederland B.V.	318	262
	1.827	1.656

Ingevolge artikel 382a Titel 9 Boek 2 Burgerlijk Wetboek worden de accountantskosten als volgt verantwoord:

<i>(Bedragen x € 1.000)</i>	2013	2012
Controle van de jaarrekening	76	70

Personeelsleden en bezoldiging

Het fonds heeft geen personeel in dienst. De beheersactiviteiten worden op basis van een uitvoeringsovereenkomst verricht door personeel in dienst van uitvoeringsorganisatie dan wel vermogensbeheerder. De bestuursleden van Stichting Pensioenfonds "Protector" hebben in 2013 geen bezoldiging ontvangen.

Belastingen

De activiteiten van het fonds zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting.

Breda, 17 april 2014

Stichting Pensioenfonds "Protector"
Het Bestuur

A.J. van der Linden, Voorzitter
P. Huisman
G.M.W. Shultz-Sibbel
J.J.M. Muffels
M.J. den Hertog
P.J.C. Mertens
M. Meulblok, Vice-voorzitter
P. Weijel

Protector

PENSIOENFONDS MEDEWERKERS EXXONMOBIL NEDERLAND

Overige gegevens

Overige gegevens

1 Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn na de balansdatum geen gebeurtenissen geweest van dien aard dat een wezenlijk ander beeld zou ontstaan van de financiële positie per einde 2013 dan op grond van dit verslag kan worden verkregen.

2 Financiering

Naast de maandelijks reguliere premiebetalingen wordt overeenkomstig de desbetreffende bepalingen in de Uitvoeringsovereenkomst en de ABTN na afloop van elk kwartaal bepaald of er sprake is van een tekort of overschot. Indien dit eerste het geval is, vullen de Toegetreden Ondernemingen ieders aandeel in dat tekort aan uiterlijk binnen drie maanden na afloop van het desbetreffende kwartaal.

3 Resultaatbestemming

Reglementaire bepalingen omtrent de resultaatbepalingen

Bepaling overschot/tekort

In de uitvoeringsovereenkomst tussen het fonds en de Toegetreden Ondernemingen is hierover het volgende vastgelegd:

De jaarlijkse afrekening wordt bepaald aan de hand van het aanwezige vermogen - voor vaststelling van de afrekening - aan het eind van het boekjaar:

- Indien het aanwezige vermogen meer bedraagt dan de premiekortinggrens dan wordt het overschot ten opzichte van de premiekortinggrens in mindering gebracht op de reeds betaalde voorschotpremies en eventuele bijstortingen. Indien het overschot hoger is dan de betaalde voorschotpremies is de feitelijke premie nihil en vindt restitutie plaats.
- Indien het aanwezige vermogen minder bedraagt dan de premiekortinggrens, maar meer dan het vereist vermogen, dan is de feitelijke premie gelijk aan de voorschotpremie.
- Indien het aanwezige vermogen minder bedraagt dan het vereist vermogen, maar meer dan de ondergrens, dan is de feitelijke premie gelijk aan de voorschotpremie.
- Indien het aanwezige vermogen minder bedraagt dan de ondergrens, dan zullen de Toegetreden Ondernemingen

ieders aandeel in het tekort ten opzichte van de ondergrens uiterlijk 3 maanden na afloop van het boekjaar aanvullen. De feitelijke premie is daarmee gelijk aan de voorschotpremie plus alle bijstortingen.

Het Bestuur heeft op 9 april 2014 vastgesteld dat ultimo 2013 situatie a van toepassing was.

Premiekorting, respectievelijk restitutie zoals bepaald in Artikel 4, lid 15a van de uitvoeringsovereenkomst zal niet plaats vinden indien het Bestuur van mening is dat een dergelijke korting, respectievelijk restitutie in strijd is met de belangen van het fonds. In geval binnen het Bestuur geen eenstemmigheid bestaat over de vraag of van een zodanige situatie al dan niet sprake is, zal advies van de Deelnemersraad worden gevraagd.

Resultaatverdeling

Het resultaat over 2013 ad -5.928 is onttrokken aan de algemene reserve.

4 Actuariële verklaring

Opricht

Door Stichting Pensioenfonds "Protector" te Breda is aan Mercer (Nederland) B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2013.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het Bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de fondsmiddelen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De door het pensioenfonds verstrekte administratieve basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht:

- heb ik ondermeer onderzocht of de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld, en
- heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten. Ik heb mij een oordeel gevormd over de waarschijnlijkheid waarmee het pensioenfonds de tot balansdatum aangegane verplichtingen kan nakomen, mede in aanmerking nemend het financieel beleid van het pensioenfonds. De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum ten minste gelijk aan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Gemeten naar de wettelijke maatstaf is ten aanzien van de verplichtingen, aangegaan tot balansdatum, sprake van een toereikende solvabiliteit.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds "Protector" is naar mijn mening voldoende. Daarbij heb ik de mogelijkheden tot het realiseren van de beoogde toeslagen die afhankelijk zijn gesteld van de door de toegetreden ondernemingen ter beschikking gestelde middelen, mede in aanmerking genomen.

Amstelveen, 24 april 2014

Drs. E.J.H.B. Koenders AAG
verbonden aan Mercer (Nederland) B.V.

5 Controle van de onafhankelijke accountant

Aan: het Bestuur van Stichting Pensioenfonds "Protector"

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit verslag opgenomen jaarrekening 2013 van Stichting Pensioenfonds "Protector" te Breda gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2013 en de staat van baten en lasten over 2013 met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het Bestuur

Het Bestuur van de stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het bestuursverslag, beide in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW). Het Bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het Bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door het Bestuur van de stichting gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds "Protector" per 31 december 2013

en van het resultaat over 2013 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder e en f BW vermelden wij dat ons geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of het bestuursverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld, en of de in artikel 2:392 lid 1 onder b tot en met h BW vereiste gegevens zijn toegevoegd. Tevens vermelden wij dat het bestuursverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Amsterdam, 24 april 2014

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

origineel getekend door
drs. H.C. van der Rijst RA

677

P3

2020 M³

Protector

PENSIOENFONDS MEDEWERKERS **EXXONMOBIL** NEDERLAND

Bijlagen

1 Verloopstaat deelnemers

	Aantal	2013 Aantal	Aantal	2012 Aantal
Deelnemers				
Stand vorig boekjaar		1.608		1.641
Nieuwe toetredingen	71		36	
Ontslag met premievrije aanspraak	-194		-26	
Ingang pensioen	-46		-36	
Overlijden	-2		-7	
		-171		-33
Stand einde boekjaar		1.437		1.608
Gewezen deelnemers				
Stand vorig boekjaar		1.046		1.091
Ontslag met premievrije aanspraak	194		26	
Waardeoverdrachten	-9		-8	
Ingang pensioen	-48		-50	
Overlijden	-3		-3	
Afkopen	-3		-9	
Verval aanspraken	-		-1	
		131		-45
Stand einde boekjaar		1.177		1.046
Pensioengerechtigden				
Stand vorig boekjaar		2.273		2.214
Ingang pensioen (incl. partner- en wezenpensioen)	140		143	
Overlijden	-72		-77	
Afkopen	-3		-3	
Verval rechten	-		-4	
Beëindiging wezenpensioen	-9		-	
		56		59
Stand einde boekjaar		2.329		2.273
		4.943		4.927

Noot: op 1 oktober 2013 zijn 163 deelnemers gewezen deelnemers geworden ten gevolge van de verkoop van de Films plant in Kerkrade.

Stichting Pensioenfonds "Protector"

Administrateur: Syntrus Achmea Pensioenbeheer N.V.

Postbus 90170

5000 LM Tilburg

Telefoon: (013) 462 2356

E-mail: pensioenfonds_protector@achmea.nl

Internet: www.pensioenfondsprotector.nl